

CHALMERS

Klimatanpassning bland små- och medelstora företag i Västra Götalandsregionen

Adaption to climate change in small and medium-sized enterprises in the region of Västra Götaland

Kandidatarbete i Industriell ekonomi

CHRISTOFER LEVIN

FANNY MOLANDER

MATILDA PETERSSON

HANNA PETTERSSON

ERIK RÅDMAN

FREDRIKA SKOGLUND

Institutionen för Teknikens ekonomi och organisation

Avdelningen för Miljösystemanalys

CHALMERS TEKNISKA HÖGSKOLA

Göteborg, Sverige 2018

Kandidatarbete TEKX04-18-07

FÖRORD

Den här studien utgör ett avslutande moment för kandidatarbetet inom Industriell Ekonomi. Kandidatarbetet är skrivet på avdelningen Environmental Systems Analysis på institutionen för Teknikens Ekonomi och Organisation vid Chalmers Tekniska Högskola. Arbetet har genomförts under våren 2018 och är skrivet i samråd med organisationen Miljöbron.

Vi vill därför tacka Miljöbron och de personer som har hjälpt oss att ta fram det material vi har behövt. Materialet från Miljöbron har utgjort en stor del av vårt arbete. Ett stort tack riktas också till de personer både på Västra Götalandsregionen samt på det företag som har ställt upp på intervjuer och svarat på våra frågor.

Slutligen vill vi tacka vår handledare Anna Nyström Claesson för stöd, kunskap och framförallt stort engagemang under arbetets gång.

Christofer Levin, Fanny Molander, Matilda Petersson, Hanna Pettersson, Erik Rådman och Fredrika Skoglund

Chalmers Tekniska Högskola
Göteborg, Sverige
14 maj 2018

SAMMANFATTNING

Under FN:s klimatkonferens i Paris år 2015 skrev världens länder under ett nytt klimatavtal som trädde i kraft år 2016. Parisavtalet innebär att den globala uppvärmningen ska hållas under 2 grader med huvudsakligt mål att lyckas hålla den under 1,5 grader. Västra Götalandsregionen har därmed startat projektet Klimat 2030 vilket innebär att regionen ska reducera sina koldioxidutsläpp med 80 % jämfört med 1990 års uppmätta nivåer. Mätningarna visar att reduktionen fram till 2015 endast utgör en minskning på ca 15 %.

Idag består Sveriges näringsliv till 99 % av små och medelstora företag (SME-företag) varav endast 40 % har ett aktivt klimatarbete. För att få en förståelse om hur klimatanpassningsarbetet hos regionens SME-företag ser ut, behövs en kartläggning av företagens strategiska arbete med klimatanpassning av produkter och tjänster göras. Arbetet avgränsas till SME-företag inom Västra Götalandsregionen. Syftet med studien blev därmed att identifiera och kartlägga SME-företags klimatarbete inom regionen samt belysa deras eventuella behov av stöd för att kunna uppnå Västra Götalandsregionens klimatmål.

Organisationen Miljöbron tillhandahöll studien ett antal rapporter som beskriver SME-företags specifika drivkrafter och aktiviteter inom klimatanpassning. Materialet har analyserats och legat till grund för studien för att få en bild av SME-företags klimatanpassningsarbete. Även ett företag som inte har ett uttalat klimatarbete intervjuades för att få en bredare bild om klimatanpassning hos SME-företag. För att identifiera hur Västra Götalandsregionen arbetar med klimatarbete samt hur deras kommunikation med företagen ser ut genomfördes intervjuer med två av regionens ansvariga inom området.

Studien resulterade i slutsatsen att Klimat 2030 är ett ambitiöst projekt med klara slutmål men att det saknas tydliga tillvägagångssätt för att uppnå målen. Det finns ett driv hos SME-företag att arbeta med klimatanpassning men det saknas både resurser och kunskap om vilka fördelar en klimatanpassning innebär. För att förtydliga vilka åtgärder som krävs för att uppnå målen med Klimat 2030 måste informationsgapet mellan företagen och regionen minska.

ABSTRACT

The Paris Agreement was signed by the world's countries during the United Nations Climate Change Conference in 2015 and was entered into force in 2016. The agreement aims to keep the global temperature rise below 2 degrees Celsius and to pursue efforts to succeed keeping the temperature rise even below 1.5 degrees. Accordingly to the region of Västra Götaland has initiated the project Klimat 2030 with the goal of reducing the levels of carbon dioxide emissions with 80% compared with the measured levels in 1990. According to data the reduction of carbon dioxide emissions by 2015 only had reduced by 15% in the region.

Today Small and Medium-sized Enterprises (SMEs) represent 99 % of all businesses in Sweden but only 40 % of the companies conduct active measures to reduce their carbon dioxide emissions. To get an understanding of the climate change efforts in the region, the SMEs strategic work for reduction of carbon footprint in products and services needs to be analyzed. The study has been limited to SMEs in the region of Västra Götaland. The aim of the study is thereby to identify and map the regions' SME companies' climate change efforts and explore their needs of support with reaching the climate goals set by the region of Västra Götaland.

The research has analyzed several reports, that describe SMEs specific motives and activities of climate change efforts, provided by the organization Miljöbron. In addition, one company without any outspoken climate change strategy was interviewed. To identify how the region of Västra Götaland is working with carbon footprint reduction, two interviews were held with the employees of the region.

The study found that Klimat 2030 is an ambitious project with clear goals but there is a lack of explicit strategies how to address these goals. Furthermore, the study identifies a willingness of SMEs to resolve the climate change issues but the companies fail to see the advantages of the climate change initiatives as well as resources to deal with these. The research concluded that to succeed with the goals of Klimat 2030 set by the region the information gap between the SMEs and the region has to decrease.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INTRODUKTION	1
1.1	Bakgrund.....	1
1.2	Syfte	2
1.3	Avgränsningar.....	3
2	LITTERATURSTUDIE.....	4
2.1	Klimatanpassning.....	4
2.2	Parisavtalet och Agenda 2030.....	4
2.2.1	Parisavtalet.....	4
2.2.2	Agenda 2030	5
2.3	De globala målen i sverige.....	6
2.3.1	Fossilfritt Sverige.....	6
2.4	Västra Götalandsregionen.....	7
2.4.1	Västra Götalandsregionens arbete med klimatanpassning.....	8
2.5	Stöd för SME-företag.....	9
2.5.1	Stöd från Västra Götalandsregionen	9
2.5.2	Energikartläggning.....	10
2.5.3	Klimatklivet	11
2.6	Små och medelstora företag.....	11
2.6.1	Miljöcertifieringar i ett SME sammanhang	12
2.6.2	SME-företag och klimatarbete.....	14
2.6.3	Prioritet	14
2.6.4	Storleken har betydelse	15
2.6.5	Produkter och processer.....	15
2.7	Klimatanpassningsaktiviteter bland SME-företag	16
3	METOD	18
3.1	Litteraturstudie.....	18
3.1.1	Klimatanpassningsaktiviteter, databaser och sökord.....	18
3.1.2	FNs globala mål och Västra Götalandsregionens klimatmål.....	18
3.2	Datainsamling	18
3.2.1	Material från Miljöbron	19
3.3	Intervjuer.....	21
3.3.1	intervjuer med Västra Götalandsregionen	21
3.3.2	Intervju med företag utan ett uttalat miljöarbete.....	22
3.4	Databearbetning	23
3.4.1	Klimataktiviteter i SME-företag och Miljöbrons rapporter	23
3.4.2	Västra Götalandsregionens klimatarbete	24
3.5	Utgångspunkter för studie och analys.....	25
4	RESULTAT	26
4.1	Studie av material från Miljöbron.....	26
4.2	Klimatanpassningsaktiviteter	27

4.3 Svar på frågor från läsmall.....	29
4.3.1 Fråga 1: Hur arbetar företagen med miljö?.....	29
4.3.2 Fråga 2: Varför tog företaget i fråga kontakt med Miljöbron?	30
4.3.3 Fråga 3: Varför började företaget med klimatanpassning?.....	32
4.3.4 Fråga 4: Ställde kunden/lagen krav på klimatarbete?.....	33
4.3.5 Fråga 5: För- och nackdelar med klimatanpassningen?.....	33
4.3.6 Fråga 6: Ökad konkurrenskraftighet?	33
4.3.7 Fråga 7: Har företaget några interna miljömål?	34
4.4 Västra Götalandsregionen.....	34
4.4.1 Intervju med ansvarig Klimat 2030.	34
4.5 Intervju med ett företag utan uttalat klimatarbete.....	36
4.6 Sociala Medier	36
4.7 Identifierade stöd för SME-företag i regionen.....	37
4.5.1. Forsknings- och utvecklingsstöd.....	38
4.5.2 Stöd för digitalisering och internationalisering.....	38
4.5.3 Konsultcheckar	39
4.5.4 Investeringsstöd	40
4.5.5 EU-kort	40
4.8 Resultat av identifierade stöd från Energimyndigheten.....	41
4.8.1 Energikartläggning.....	41
4.9 Resultat av identifierade stöd från Länsstyrelsen	41
4.9.1 Klimatklivet	41
5 ANALYS	43
5.1 Hur prioriterar SME-företag sitt klimatarbete och vilka aktiviteter arbetar de med?	43
5.1.1 Klimatanpassningsaktiviteter.....	43
5.1.2 SME-företagens roll.....	44
5.1.3 Drivkrafter för klimatanpassning.....	44
5.2 Vilken verksamhet har Västra Götalandsregionen för att stötta SME-företag i sitt klimatarbete?.....	46
5.2.1 Stöd för SME-företag.....	46
5.2.2 Sökta och beviljade stöd	47
5.3 Hur ser kommunikationen ut mellan SME-företag och Västra Götalandsregionen?	47
5.3.1 Brist på kommunikation mellan SME-företag och Västra Götalandsregionen	47
5.3.2 Kommunikation via sociala medier	48
5.3.3 Ansvarsfördelning.....	49
6 DISKUSSION.....	50
6.1 Metodkritik	50
6.1.1 Metod ur ett etiskt perspektiv	50
6.2 SME-företagens och Västra Götalandsregionens klimatarbete	51
6.2.1 Klimatarbete bland SME-företag inom Västra Götalandsregionen.....	51
6.2.2 Västra Götalandsregionen och SME-företagens kommunikation.....	51
6.2.3 Sökta och beviljade stöd	52
6.2.4 Kommer regionen att nå sina mål?	52
7 SLUTSATS.....	54

7.1 Besvarande av syftets frågeställningar.....	54
7.2 Avslutningsord.....	55
REFERENSER	56
BILAGA A.....	1
BILAGA B.....	3
BILAGA C.....	6

1 INTRODUKTION

Ett av FN:s hållbarhetsmål är att bekämpa klimatförändringarna (Regeringskansliet, 2015). För att det internationella målet om högst två graders uppvärmning ska kunna nås krävs en drastisk förändring (Naturvårdsverket, 2016). Forskning visar på att det endast är 5% sannolikhet att målet uppnås (Rosengren, 2017).

Det här arbetet beskriver hur Västra Götalandsregionen och SME-företag arbetar med klimatanpassning. En undersökning görs för att kartlägga hur kommunikationen mellan Västra Götalandsregionen och företagen fungerar. Klimatanpassning av ett företag innebär i det här arbetet att företaget har gjort ett aktivt val att arbeta med miljö och i detta fall minska sina koldioxidutsläpp.

1.1 Bakgrund

Termen ”hållbar utveckling” spreds 1987 globalt genom Brundtlandskommissionen som då presenterade rapporten ”Vår gemensamma framtid”. Rapporten beskriver hur utveckling och tillväxt inte ska ske på miljöns bekostnad. Definitionen av hållbar utveckling presenterades som ”utveckling som möter nutidens behov utan att riskera möjligheten för kommande generationer att möta sina behov”. (Gröndahl & Svanström, 2010, s. 32).

Rapporten som presenterades på FN:s miljö- och utvecklingsmöte i Rio de Janeiro 1992 blev startskottet för det globala samarbetet mellan världens nationer mot en hållbar utveckling (Andrews & Granath, 2012). Världens nationer samlades på FN:s klimatomöte i december 2015 för att enas om ett nytt klimatomål med startdatum 2016. Målet som skapades under klimatomötet kallas Parisavtalet och innebär att den globala temperaturen får ha en maximal ökning på 2 grader men ska helst hållas under 1,5 grader. Avtalet innebär även att de som drabbas av klimatförändringens effekter ska få det stöd de behöver (Naturvårdsverket, 2016). Parisavtalet ger varje nation skyldighet att upprätta en egen klimatplan vilket blev grunden till Sveriges och dess regioners klimatarbete (Regeringskansliet, u.å.).

I Västra Götalandsregion är målet att vara en fossiloberoende region till år 2030 (Västra Götalandsregionen, 2018). Enligt Västra Götalandsregionen (2018) innebär målet att regionens nivåer av växthusgaser ska ha reducerats med 80 % jämfört med 1990-års uppmätta nivåer. År 2015 uppmättes utsläppen av koldioxidekvivalenter till 10.2 miljoner ton inom Västra Götalandsregionen enligt Naturvårdsverket (2017). Följaktligen krävs en markant reduktion av regionens utsläpp för att uppnå de klimatomål som satts till 2030. Mätningar visar att reduktioner fram till 2015 endast utgör en minskning på ca 15 %. Under samma period i Sverige har en reduktion av utsläppen uppmätts till 24 %. Västra Götalandsregionens lägre minskning beror på att utsläppen från tung industri fortfarande ökar (Naturvårdsverket, 2017).

Eftersom små- och medelstora företag står för 99 % av Sveriges företag (Svenskt Näringsliv, u.å.), är det aktuellt att undersöka hur de arbetar med FN:s klimatmål. Ett vanligt antagande om SME-företag är att de endast utför handlingar som är vinstdrigande (North, 2016). Vidare menar North (2016) att det finns en föreställning om att en klimatanpassning är kostsam och är därför ingen prioritering inom flera företag. Endast cirka 40 % av Sveriges SME-företagen har ett aktivt miljöarbete (Naturvårdsverket, 2017). På grund av det låga engagemanget hos SME-företag i klimatfrågan finns det stora förbättringsmöjligheter för att bidra till en hållbar utveckling.

En anledning till det låga engagemanget hos SME-företag beror enligt Conway (2015) på kunskapsbrist och en tro att ett klimatarbete innebär höga kostnader och att det finns en stor risk för dyra hållbarhetsinvesteringar. Conway menar vidare att det finns bevis för att SME-företag behöver tydliga regleringar för att de ska investera i ett aktivt klimatarbete (Conway, 2015). Något som bör lyftas fram är de möjligheter som finns med en klimatanpassning. Möjligheter som bland annat innebär att företagen kan göra resursbesparingar vilket i sin tur leder till kostnadsbesparingar (North, 2016).

Media och sociala medier har drivit på utveckling hos den globala hållbara utvecklingen och ett aktivt miljöarbete hos ett företag kan idag ses mer som ett konkurrensmedel än en plikt (Hassel, Larsson, Ljungdahl & Tidström, 2008). Privatpersoner påverkar även utvecklingen av klimatarbetet genom att efterfråga hållbara alternativ. Parry (2012) hävdar att det ofta är personliga värderingar hos företagsledare, regleringar, ekonomisk vinning samt press från kunder och leverantörer som styr om ett SME-företag har ett intresse att klimatanpassa sin verksamhet eller inte.

1.2 Syfte

Syftet med arbetet är att inom Västra Götalandsregionen kartlägga och förstå SME-företagens strategiska arbete kring klimatanpassning av produkter och tjänster. Arbetet skall även belysa företagens eventuella behov kring deras klimatanpassning för att uppnå Västra Götalandsregionens hållbarhetsmål. Syftet med rapporten är att besvara följande frågeställningar:

- Varför arbetar företagen med klimatarbete?
- Vilka strategier använder företagen i sitt klimatarbete?
- Vad har Västra Götalandsregionen för klimatmål?
- Vilken hjälp erbjuder regionen SME-företagen i sitt klimatarbete?

1.3 Avgränsningar

I rapporten kommer endast mikro-, små- och medelstora företag i Västra Götalandsregionen att analyseras. En ytterligare avgränsning är att klimatanpassning specifikt i relation till hållbarhetsarbete kommer att undersökas. Mikro-, små- och medelstora företag innebär verksamheter med 1 till 249 anställda och som maximalt omsätter 50 miljoner euro per år (Svenskt Näringsliv, u.å.).

2 LITTERATURSTUDIE

Litteraturstudien ämnar att ge ett sammanhang och förståelse för att kunna besvara arbetets frågeställningar. Här presenteras den teori som ligger till grund för frågeställningen. Fokus för litteraturstudien är SME-företag, Västra Götalandsregionen och de klimatavtal som anses relevanta för studien.

2.1 Klimatanpassning

Klimatanpassning kan ha flera olika innebörder och enligt SMHI:s klimatanpassningsportal (2017) är innebörden att anpassa något efter ett förändrat klimat. Dessutom kan betydelsen av klimatanpassning tolkas som att motverka en förändring av klimatet samt att minska mängden växthusgaser i atmosfären. Definitionen av klimatanpassning i det här arbetet innebär ett företag eller en organisation som aktivt arbetar med koldioxidreducerande aktiviteter.

Nord (2011) menar att ett förändrat klimat framförallt handlar om en ökad frekvens av extrema väderhändelser som värmeböljor och skyfall samt ändrade havsnivåer, torka, ökad cyklonaktivitet och ovanligt starka vindar. Utsläppet av växthusgaser gör att mängden växthusgaser i atmosfären ökar och växthuseffekten förstärks. Detta leder till en global uppvärmning, som i sin tur leder till att klimatet förändras (Gröndahl & Svanström, 2010). Det finns olika faktorer som bidrar till utsläppet av växthusgaser i atmosfären, främsta är förbränningen av fossila bränslen men även skogsavverkning och jordbruk är bidragande faktorer (Naturvårdsverket, 2017).

Schultze (2012) påstår också att en aktiv klimatanpassning i samhällsplaneringen är viktigt för att minska samhällets negativa påverkan på klimatet. En ny plan- och bygglag trädde i kraft 2011 som gör det enklare för kommuner att arbeta med klimatfrågor i den fysiska planeringen (Schultze, 2012). Schultze (2012) menar att den nya lagens syfte är att underlätta och vägleda kommuner i dessa frågor men ingen kan med säkerhet veta hur vårt klimat kommer att se ut om hundra år, vilket är en svårighet vid planeringen.

2.2 Parisavtalet och Agenda 2030

Västra Götalandsregionen klimatarbete grundar sig i det globala Parisavtalet samt det nationella projektet Agenda 2030.

2.2.1 Parisavtalet

Under klimatkonferensen i Paris 2015 skrev världens länder tillsammans under ett nytt klimatavtal som trädde i kraft den 4 november 2016. Avtalet är kopplat till klimatkonventionen United Nations Framework Convention on Climate Change, UNFCCC

(Naturvårdsverket, 2018). Konvention är ett internationellt miljöfördrag som antogs på Rio-konferensen 1992 och trädde i kraft 1994 med syfte att stabilisera halterna av växthusgaser i atmosfären på den nivå som förhindrar att den mänskliga verksamheten påverkar klimatsystemet på ett farligt sätt (UNFCCC, 2018).

Parisavtalet slår fast att den globala uppvärmningen ska hållas under 2 grader, men målet är att lyckas hålla den under 1,5 grader (Naturvårdsverket, 2018). Enligt Naturvårdsverket (2018) ingår det även i avtalet att länderna som skrivit under ska skärpa sina åtaganden och förnya eller uppdatera dessa vart femte år. Naturvårdsverket (2018) menar även att år 2023 kommer en global översyn av de samlade åtagandena starta, som sedan kommer uppdateras var femte år. Avtalet inkluderar att de industrialiserade länder som har kommit längre i sitt klimatarbete ska erbjuda stöd till utvecklingsländernas arbete med utsläppsbegränsningar och klimatanpassning genom klimatfinansiering, tekniköverföring och kapacitetsuppbyggnad. Fler länder uppmuntras till att bidra med klimatfinansiering i framtiden. År 2017 hade 194 länder skrivit under avtalet. (Naturvårdsverket, 2018).

2.2.2 Agenda 2030

Agenda 2030 består av 17 mål och 169 delmål som FN:s 193 medlemsländer förbundit sig till att arbeta för att uppnå. Målen kallas i Sverige för de globala målen (Agenda 2030, u.å.). De globala målen och Agenda 2030 grundar sig i definitionen av hållbar utveckling som delar upp begreppet i tre dimensioner: den hållbara, den sociala och den miljömässiga dimensionen (Agenda 2030, u.å.). Sverige deltar aktivt i Agenda 2030 och regeringen tillsatte i mars 2016 en delegation som kallas agenda 2030-delegationen som har i uppdrag att:

- Föreslå en övergripande handlingsplan åt regeringen.
- Främja informations- och kunskapsspridning.
- Förankra agenda 2030 genom en bred dialog med olika samhällsaktörer.

(Regeringskansliet, 2015).

Delegationen är en statlig kommitté som får sitt uppdrag av regeringen och har mandatet fram till mars 2019. Uppföljning och översyn av genomförandet av Agenda 2030 skall ske på nationell nivå och ligga till grund för den regionala och globala uppföljningen som sedan ska utföras (Direktiv 2016:18).

2.3 De globala målen i sverige

Regeringskansliet (2015) säger att alla statsråd i Sveriges regering är ansvariga för att Agenda 2030 genomförs och att varje statsråd har sina respektive ansvarsområden. Ett av ansvarsområdena är det nationella genomförandet som inkluderar kommuner och landsting samt statliga myndigheter och Regeringskansliet (Regeringskansliet, 2015). Till vilken grad de globala målen inom det nationella genomförandet uppnås beror även på engagemanget hos andra aktörer, såsom exempelvis frivilligorganisationer, fackliga organisationer, akademi och inte minst näringsliv, där SME-företagen inkluderas (Regeringskansliet, 2015).

För att kunna stödja arbetet med Agenda 2030 har regeringen tillsatt en delegation med uppgift att ta fram en övergripande handlingsplan för Sverige (Regeringskansliet, 2015). Delegationen består av elva ledamöter utsedda av regeringen. Ledamöterna är en blandning av exempelvis professorer, forskare och kommunalråd som tillsammans besitter stor erfarenhet och bred kompetens gällande arbete med frågor som rör mänskliga rättigheter samt myndigheter, kommuner, näringsliv, miljö och klimat (Agenda 2030-delegationen, u.å.). Enligt Agenda 2030-delegationen (u.å.) ingår även tre sakkunniga från Regeringskansliet bland ledamöterna.

Regeringen har gett 86 statliga myndigheter uppdraget att kartlägga och redovisa hur deras verksamheter bidrar till FN:s miljömål (Regeringskansliet, 2015). Enligt Regeringskansliet (2015) har myndigheterna gjort bedömningar på vilka mål respektive myndighet har störst inverkan, både nationellt och internationellt samt en bedömning om myndighetens verksamhet på området är tillräcklig.

2.3.1 Fossilfritt Sverige

I samband med klimatmötet i Paris 2015 startade den svenska regeringen ett initiativ att Sverige ska vara ett av de ledande länderna och bli ett av världens första fossilfria länder (Fossilfritt Sverige, u.å.). Initiativet som kallas "Fossilfritt Sverige" är en plattform för dialog och samverkan mellan företag, kommuner och andra typer av aktörer som är motiverade att göra Sverige helt fossilfritt (Fossilfritt Sverige, u.å.). Fossilfritt Sverige (u.å.) hävdar att över 300 aktörer idag har visat intresse för initiativet och ställer upp på den deklaration som tagits fram. Aktörerna är olika företag, kommuner, län, skolor och organisationer med flera. De visar ett starkt engagemang och ledarskap i vägen mot en fossilfri och hållbar framtid med sikte att hålla uppvärmningen under 1,5 grader som det enades om i Parisavtalet (Fossilfritt Sverige, u.å.).

Deklarationen från Fossilfritt Sverige och aktörerna säger:

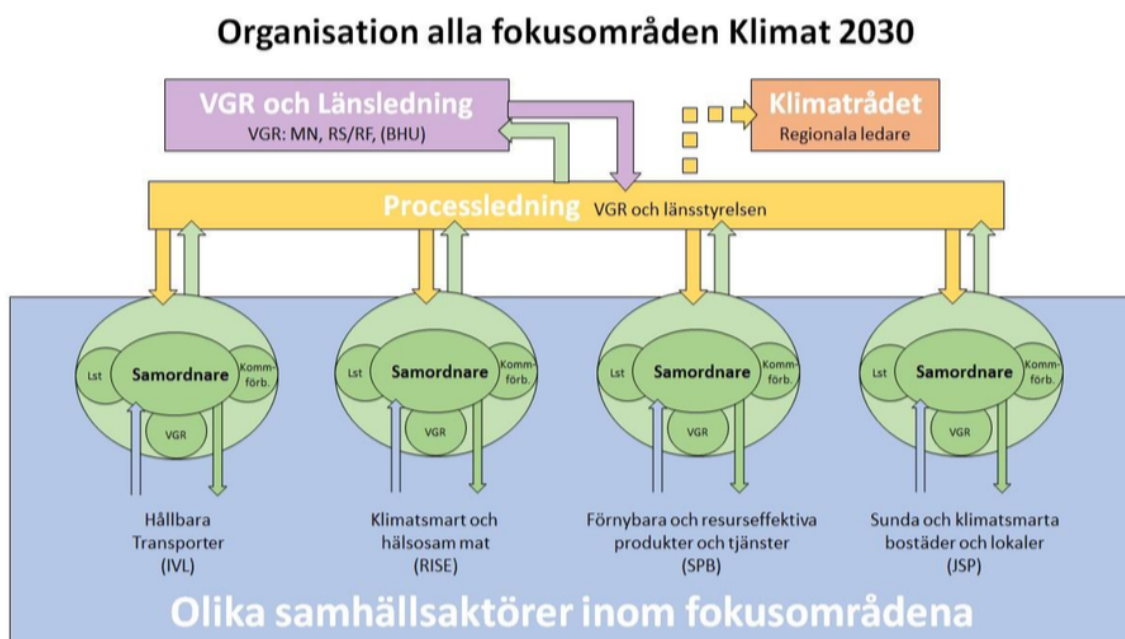
"DET ÄR DAGS FÖR LEDARSKAP. SVENSKA FÖRETAG, STÄDER OCH ANDRA AKTÖRER VILL VISA ATT VI SER FÖRDELARNA MED ATT GÅ FÖRE."	"VÅRA VERKSAMHETER SKA BIDRA. VI KAN VISA UPP HUR VÅRA EGNA UTSLÄPP SER UT IDAG OCH HAR TYDLIGA MÅL FÖR VÅRA UTSLÄPPSMINSKNINGAR."
"VÄRLDEN BEHÖVER BLI FOSSILFRI. VI SER POSITIVT PÅ ATT SVERIGE GÅR FÖRE MED AMBITIONEN ATT BLI ETT AV VÄRLDENS FÖRSTA FOSSILFRIA VÄLFÄRDSLÄNDER"	"VI UTMANAR ANDRA, I SVERIGE OCH I VÄRLDEN. VI VÄLKOMNAR VÅRA MOTSVARIGHETER ATT ANSLUTA SIG, GÖRA EGNA INSATSER OCH ATT UTMANA SIG SJÄLVA OCH OSS."

Figur 2.1. Citat ur deklARATIONEN från Fossilfritt Sverige (Fossilfritt Sverige, u.å).

2.4 Västra Götalandsregionen

Västra Götalands län bildades år 1998 och är en sammanslagning av Göteborgs, Bohus, Skaraborgs och Älvsborgs län. Mellan åren 1999–2011 anslöts landstinget på prov och bildade Västra Götalandsregionen och blev sedan en beständig region (Notisum, 2011).

Efter valet 2014 har regionfullmäktige, det högst beslutande organet, en blå-grön majoritet bestående av Moderna, Miljöpartiet, Liberalerna och Centerpartiet. Regionfullmäktige fattar tillsammans med 149 ledamöter, beslut om övergripande mål och prioriteringar som styr regionen (Västra Götalandsregionen, 2017).

Figur 2.2. Beskrivning över arbetsstruktur för fokusområden.

Enligt Västra Götalandsregionen (2018) arbetar de med en hållbar regional utveckling för att utveckla välfärden i regionen. Avdelningen regional utveckling är uppdelad i 11 utvecklingsområden (Västra Götalandsregionen, 2018), vilka demonstreras i figur 2.3 nedan. I den här rapporten har vi främst behandlat områdena miljö och näringslivsutveckling.

Fokusområden för regional utveckling	 Näringslivs- utveckling	 Folkhälsa	 Samhällsanalys, uppföljning & utveckling
 Kultur	 Forskning & innovation	 Internationellt samarbete	 Miljö
 Kompetensförsörjning	 Kollektivtrafik	 Infrastruktur & bredband	 Mänskliga rättigheter

Figur 2.3. Utvecklingsområden Västra Götalandsregionen, tolkade efter regionens förlaga.

2.4.1 Västra Götalandsregionens arbete med klimatanpassning

Regionfullmäktige i Västra Götaland godkände år 2009 en klimatstrategi med målet att bli en fossilt oberoende region till 2030. Miljömålen preciserades till de regionala målen och resulterade i tilläggs mål till de nationella miljömålen. Målen innebär att utsläppen av växthusgaser skall minska med 80 % från 1990 års uppmätta nivå och utsläppen av växthusgaser från konsumtion, oavsett ursprung, ska minska med 30 % från människor i regionen sedan 2010 (Klimat 2030, u.å).

“2030 är den västsvenska ekonomin inte längre beroende av fossil energi och medborgarna och näringslivet har en trygg och långsiktig hållbar energiförsörjning. Boende, transporter och produktion såväl som konsumtion av varor och tjänster är resurssnåla, energieffektiva och baserade på förnybar energi. Sammantaget har detta bidragit till en stark ekonomi och ett innovativt och konkurrenskraftigt näringsliv.”
(Västra Götaland, 2009, s.3)

Västra Götalandsregionens klimatstrategi landade i något som de kallar ett krafttag med namnet “Klimat 2030” och är Västra Götalandsregionens svar på en klimat- och

miljöhandlingsplan. I Klimat 2030 har regionens 49 kommuner ställt sig bakom det regionala klimatmålet. Klimat 2030 är också öppet för företag, högskolor och andra organisationer (Klimat 2030, u.å.).

Figur 2.4. Klimat 2030 Västra Götaland ställer om.

Figur 2.4 beskriver en del av Västra Götalandsregionens strategi för att uppnå målet att bli fossilfritt oberoende till år 2030. Strategin innehåller fyra fokusområden och fyra arbetssätt. Regionen arbetar aktivt med varje fokusområde och för att få en bredare syn samt sprida budskapet om Klimat 2030 har det tagits fram ett klimatråd som skall agera bollplank till arbetet med klimatsatsningen. Vidare har varje fokusområde varsin arbetsgrupp som består av en samordnare, medlemmar från kommuner, Västra Götalandsregionen och länsstyrelsen. Arbetsgrupperna samarbetar med representanter från samhället och exakt vilka aktiviteter som utförs av arbetsgrupperna i regionen framgår ej (Klimat 2030, u.å.).

2.5 Stöd för SME-företag

Parry (2012) hävdar att det finns brist på effektivt och lämpligt stöd under viktiga delar av ett företags klimatanpassningsarbete. Han menar att externa stöd är en viktig del i huruvida ett företag kommer klimatanpassas eller inte. I och med detta undersöktes de stöd som kan hjälpa ett SME-företag att klimatanpassas i Västra Götalandsregionen, vilka visas i tabell 2.1. Notera att de stöd som Västra Götalandsregionen tillhandahåller beviljas med hänsyn till ekologisk hållbar utveckling (Västra Götalandsregionen, 2018).

2.5.1 Stöd från Västra Götalandsregionen

Västra Götalandsregionen erbjuder stöd till SME-företag för att bidra till regional utveckling. I tabell 2.1 demonstreras de olika stöden, vem som kan söka dem och vilka summor som kan sökas (Västra Götalandsregionen, 2018).

Tabell 2.1. Stöd från Västra Götalandsregionen

Stöd	För att	Riktat sig till	Stödsummor
Stöd för internationalisering	Öka den svenska exporten och hjälpa företaget att växa globalt (Tillväxtverket, 2018).	Småföretag med 2–49 anställda och omsättning på minst 3 mkr (Tillväxtverket, 2018).	50–250 tkr (Västra Götalandsregionen, u.å.).
Konsultcheck	Utveckla regionens företag genom att stärka och förnya områden där det saknas eller råder brist på kompetens (Västra Götalandsregionen, u.å.).	Småföretag med max 50 anställda.	Upp till 15 tkr (Västra Götalandsregionen, u.å.).
Investeringsstöd	Främja hållbara investeringar och skapa tillväxt i regionen (Västra Götalandsregionen, 2018.).	SME-företag med maximalt 250 anställda (Västra Götalandsregionen, 2018.).	10–1800 tkr (Västra Götalandsregionen, u.å.).
EU-kort	Underlätta för engagemang i EU:s forsknings- och innovationsprogram, Horisont 2020 (Västra Götalandsregionen, u.å.).	SME-företag med maximalt 250 anställda (Västra Götalandsregionen, u.å.).	Upp till 150 tkr (Västra Götalandsregionen, u.å.).
FoU-stöd	Bidra till forskning och utveckling (Västra Götalandsregionen, u.å.).	SME-företag med upp till 249 anställda (Västra Götalandsregionen, u.å.).	Upp till 500 tkr (Västra Götalandsregionen, u.å.).

2.5.2 Energikartläggning

Energimyndigheten är en svensk statlig myndighet med ansvar för frågor om tillförsel och användning av energi. Energimyndigheten menar att en energikartläggning är första steget i en energieffektiviseringsprocess och som kan bidra med sänkta kostnader, stärkt konkurrenskraft och bidra till ett stärkt varumärke (Energimyndigheterna, 2015)

Svenska SME-företag med en energianvändning högre än 300 MWh har möjligheten att söka ett finansiellt stöd hos Energimyndigheten för att genomföra energikartläggning. Ett resultat av kartläggningen skall vara energiförbrukningen både i MWh och kronor. I resultatet skall också finnas ett åtgärdsförslag för att minska energiförbrukning. Stödet från

Energimyndigheten skall normalt täcka 50 % av energikartläggningens kostnad och maximalt med 50 000 kr. Stödet kan sökas en gång per organisationsnummer.

2.5.3 Klimatklivet

Enligt Naturvårdsverket (2018) är Klimatklivet ett nationellt investeringsstöd från Naturvårdsverket som söks via Länsstyrelsen och styrs av EU:s regelverk angående statsstöd. Syftet med stödet är att uppmuntra lokala och regionala åtgärder som bidrar med minskade utsläpp av växthusgaser. Pengar från Klimatklivet kan sökas av landsting, kommuner, aktiebolag, organisationer, ideella organisationer, universitet och stiftelser (Naturvårdsverket, 2018).

Ansökan skickas in till respektive länsstyrelse som gör ett yttrande om förslaget och som sedan prövas och beviljas av Naturvårdsverket. Åtgärderna för de beviljade stöden ska ligga i linje med länsstyrelsens regionala energi- och klimatstrategier och för åtgärder som bedöms ge störst varaktig minskning av utsläppta växthusgaser per investerad krona. Klimatklivets finansierade stöd är i genomsnitt 44 % av den totala kostnaden av ett projekt och de beviljade stöden har historiskt varit summor mellan 4000 kronor upp till 134 miljoner kronor. (Naturvårdsverket, 2018)

2.6 Små och medelstora företag

SME-företag definieras enligt Europakommissionen (2015) enligt tabell 2.2. I studien kommer även mikroföretag att inkluderas i termen "SME-företag". Kriterierna för vad som krävs för att klassas som ett mikroföretag beskrivs även i tabell 2.2.

Tabell 2.2. Kriterier för mikro-, små- och medelstora företag.

Kriterier	Företagets storlek		
	Mikro	Litet	Medel
Anställda	<10	<50	<250
Årsomsättning	<2 miljoner euro	<10 miljoner euro	<50 miljoner euro
Balansräkning	<2 miljoner euro	<10 miljoner euro	<43 miljoner euro

Utöver kriterierna i tabell 2.2 finns det olika typer av ägandestrukturer som påverkar om ett företag klassas som ett SME-företag eller inte (Europakommissionen 2015).

Enligt Europakommissionen (2015) klassas 90% av Europeiska Unionens företag som SME-företag. Inom den svenska ekonomin är över 99 % av de aktiva företagen i landet SME-företag (SCB statistikdatabasen, 2018). Naturvårdsverket (2017) hävdar att endast 40 % av dessa bedriver ett aktivt klimatarbete. Enligt statistiska centralbyrån finns det ingen exakt siffra, men de uppskattar att det finns cirka 188 500 SME-företag i Västra Götalandsregionen (SCB, 2018-04-14).

2.6.1 Miljöcertifieringar i ett SME sammanhang

Det finns ett flertal olika miljöcertifieringar som ett SME-företag kan välja att certifieras av. Vilka ett antal av dessa är och vad det innebär för företaget beskrivs nedan. En miljöcertifiering är ett sätt för företagen att miljöanpassa sig och att arbeta mer miljövänligt för att uppfylla de krav som ställs av de olika certifieringarna (SamCert AB, 2017).

I tabellen nedan visas olika miljöcertifieringar och deras identifierade klimatanpassningsaktiviteter med hänsyn till koldioxidutsläpp samt hur och om det går att göra en koppling mellan dessa och SME-företag.

Tabell 2.3. Miljöcertifieringar, aktiviteter och kopplingar.

Certifiering	Klimatanpassningsaktiviteter inom certifiering	Koppling mellan SME och respektive certifiering
Svanen	Krav på gränsvärden för: energi, vatten och avfall Krav på utsläpp till luft, energi- och resursanvändning. (Miljömärkning Sverige, u.å).	SME-företag som innehar certifieringen anser den vara prisvärd i marknadsföringssyfte då den har hög igenkänningsfaktor (Nordiska Ministerrådet, 2012).
ISO 14001	Formulera en miljöpolicy som sedan skall tillämpas hos företaget. Uppföljning ska sedan göras och syftar till att verifiera att miljöledningssystemet fungerar. Innan miljöpolicyen skrivs ska organisationens miljöaspekter identifieras. Exempel på sådana är utsläpp till luft och vatten, utsläpp till mark, användning av naturresurser samt energianvändning. (Almgren & Brorson, 2009).	Ofta ställs krav till ett företag som är leverantör på certifiering. Detta kan anses krävande och kostsamt för SME-företag. (Almgren & Brorson, 2009). Almgren och Brorson (2003) ger i sin bok <i>"ISO-14001 för små- och medelstora företag"</i> vägledning för SME-företag vid en tillämpning av certifieringen.
EMAS	Hänsyn tas till indirekta och direkta aspekter; Direkta: Direkt kopplad till organisationen som utsläpp till luft och vatten, avfall, användning av naturresurser och råvaror. Indirekta: Aspekter som i tredje part påverkas av organisationen som investeringar och underleverantörer. Organisation ska formulera ett miljömål samt efterföljande miljöpolicy. (EU - Tidning, u.å).	Specifikt för SME-företag finns EMAS-easy som är anpassat till dess storlek, finansiella kapacitet och organisationskultur. EMAS-easy finns för att underlätta för SME-företag att uppfylla kraven för certifiering. (EU - Tidning, u.å).
Miljödiplomering	Verksamhet ska ha en dokumenterad miljöutredning Identifiera positiva och negativa miljöaspekter kopplade till användning av bland annat energi och drivmedel. (Svensk Miljöbas, 2017).	Enligt Göteborgs stad passar det främst SME-företag att miljödiplomeras, då det är ett mer ekonomiskt alternativ vid certifiering jämfört med till exempel ISO 14001 och EMAS (Göteborg Stad, u.å).

2.6.2 SME-företag och klimatarbete

De små företagen dvs. mikro och småföretagen är i de flesta fall platta organisationer med korta kommunikationsvägar som ett resultat av att antalet anställda. Detta innebär också att mikro- och småföretagen är flexibla och kan agera på kort varsel. I medelstora företag finns ett större behov av en organisation på grund av de fler anställda och därmed också ett ökat antal företagsfunktioner. Spence (2009) hävdar att den som är chef oftast även är ägare av företaget och ansvarar för en stor variation av uppgifter då det sällan finns en formell chef för varje ansvarsområde.

I mikro- och småföretag är det ofta chefens uppgift att sköta löner, faktureringar och produktutveckling istället för att varje företagsfunktion har en separat avdelning, vilket leder till att chefen har ett stort inflytande över verksamheten (Williams & Schaefer, 2013). Vidare menar Williams & Schaefer (2013) att ägarnas roll i SME-företag är viktig då det ofta är ägarens personliga värderingar och åsikter som driver företagens klimatarbete. En tredje motivation som Williams & Schaefer (2013) nämner är att företagen följer en blandning av regleringar och branschens syn på klimatarbete.

2.6.3 Prioritet

SME-företags dagliga verksamhet handlar i många fall om att överleva snarare än att arbeta långsiktigt, vilket bland annat visar sig i SME-företags preferenser för kortsiktiga kapitallån (Kachlami & Yazdanfar, 2015). Agan, Fatih Acar & Borodin (2013) beskriver samma bild och menar att SME-företags brist på resurser ofta leder till att klimatarbete inte prioriteras. Istället läggs fokus på kortsiktig överlevnad och att nå lönsamhet. North (2015) skriver även om hur SME-företag anses ha vinstintresse som sin enda drivkraft. Däremot beskriver Agan et al. (2013) hur klimatarbete faktiskt genererar långsiktiga vinster vilket skulle kunna gå hand i hand med ett vinstintresse, något som de menar måste kommuniceras till ägare av SME-företag eftersom de sällan är medvetna om detta. Williams & Schaefer (2013) menar även att denna win-win anledningen är en vanligt förekommande orsak till SME-företagens klimatarbete. Med win-win menas i detta fallet att en vinst för klimatet ofta går hand i hand med en ekonomisk fördel för företaget.

Även om Agan et al. (2013) beskriver en bild av att SME-företag inte prioriterar klimatarbete finns det många studier som beskriver det motsatta och försöker hitta bakomliggande orsaker till klimatarbete. Delchet-Cochet, Vo & Akeb (2015) lyfter fram två olika bilder av SME-företags klimatarbete. Den ena bilden visar att SME-företag endast genomför det klimatarbete som lagar och regleringar kräver. Den andra bilden visar istället att SME-företag brukar ta eget initiativ och arbeta med ett mer omfattande klimatarbete än vad lagar och regleringar kräver (Delchet-Cochet et al 2015). Agan et al. (2013) menar istället i sin studie att den

största drivkraften för klimatanpassningsaktiviteter bland SME-företag är en förväntad ökning av företagets good-will.

2.6.4 Storleken har betydelse

Agan et al. (2013) menar att större SME-företag är bättre på klimatarbete än de företag av mindre storlek. Hoogendoorn, Guerra, & van der Zwan (2015) kommer i sin studie fram till att de SME-företag som arbetar mest med klimatanpassning av sina processer är de medelstora företagen, jämfört med mikro- och småföretag. En klimatanpassad produkt- eller tjänsteutbud menar de istället är oberoende av företagets storlek. Detta gäller inte de allra minsta företagen som har lägst sannolikhet av alla SME-företag att ha en klimatanpassad produkt- eller tjänsteutbud.

2.6.5 Produkter och processer

Hoogendoorn et al. (2015) delar upp klimatanpassningen hos SME-företag i två kategorier, klimatanpassning av processer och klimatanpassning av produkter eller tjänster. Klimatanpassningen av processer i studien av Hoogendoorn et al. (2015) motsvarar de aktiviteter som Williams & Schaefer (2013) lyfter fram i sin studie. I kartläggningen av SME-företag beskriver Williams & Schaefer (2013) de olika typer av klimatanpassningsaktiviteter som företagen bedriver. För att nämna några rör det sig till exempel om att stänga av elektronisk utrustning när den inte används, byta till lågenergilampor, en effektivare användning av maskiner, återvinning av plast och papper, återanvändning av material om möjlighet finns, använda mindre material till sina egna förpackningar. Hoogendoorn et al. (2015) ger även några exempel på klimatanpassningsaktiviteter SME-företag bedriver. Deras exempel inkluderar minimering av avfall vilket minskar koldioxidutsläppen och spar på naturresurser genom att en mindre mängd nytt material måste tillverkas. De menar även att återvinning av material är en klimatanpassningsaktivitet då även det leder till att en mindre mängd nytt material behöver tillverkas.

2.7 Klimatanpassningsaktiviteter bland SME-företag

Litteraturstudien har identifierat kartlagda klimatanpassningsaktiviteter som leder till minskade koldioxidutsläpp som redogörs i tabell 2.4.

Tabell 2.4. Klimatanpassningsaktiviteter inom olika områden.

Kategori	Aktiviteter
Hållbara transporter och resor	• Välja bort flyg • Utbilda i eco driving • Ge pendlare möjlighet att arbeta hemifrån • Biobränsle • Logistik med fulla lastbilar som inte kör onödiga sträckor • Effektivisera transporter genom stapelbara produkter som gör att laster rymmer mer • Företagsbilpooler som drivs på miljövänligt bränsle • Ha resepolicy som förespråkar tåg • Miljöklassade bilar
Klimatsmart och hälsosam mat	• Servera vegetarisk mat • Välja bort palmolja som ingrediens
Förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster	• Byte till lågenergilampor • Använda förnybar energi • Återvinna/återanvända • Investera i ny miljöteknik • Äger, delar eller hyr maskiner ihop med andra företag • Videokonferensanläggningar för att minska resandet • Reparera och återanvända • Minska mängden material i produkter utan att försämrad effekt • Design för att kunna avfallssortera och reparera produkten • Användning av återvunnet material. • Hushållning med naturresurser. • Återvinna och avfallssortera
Sunda, klimatsmarta bostäder och lokaler	• Termostater för att reglera värme • Rörelsestyrd belysning
Övrigt	• Stödja miljöprojekt, exempelvis plantering av träd • Kartläggning av koldioxidfotavtryck för framtida förbättringsarbete • Sprida klimatarbete till kunder och leverantörer

Klimatanpassningsaktiviteterna är uppdelade i kategorier för att enklare kunna koppla dem till klimatmålen och hur de påverkar klimatet. Inom kategorin “transporter och resor” minskar utsläppen av koldioxid genom att använda miljövänliga eller förnyelsebara drivmedel som framställs av förnyelsebara råvaror. De fossila bränslena bensin och diesel framställs av fossila råvaror som inte är förnyelsebara (Miljöfordon, 2017). Till skillnad från de fossila källorna så är koldioxiden som släpps ut från de förnyelsebara källorna redan i omlopp och bidrar därmed inte till ökningen av koldioxidhalten i atmosfären (Allt om vetenskap, 2016).

Oljepalmer planteras ofta på regnskogsmarker och genom att undvika livsmedel som innehåller palmolja bidrar man till att förhindra avverkningen av regnskog vilket bidrar till att minskad mängd koldioxid i atmosfären då träden genom fotosyntesen absorberar koldioxid (Svenska Dagbladet, 2009). I kategorin Livsmedel och restaurang går det också att minska koldioxidutsläpp genom att servera mer vegetarisk mat. Köttproduktionen släpper ut höga halter av växthusgaser, främst för att det krävs stora mängder mark till att producera djurfoder (Jordbruksverket, 2018).

Företagen kan också bidra till minskade utsläpp av koldioxid genom att minska sin energiförbrukning, vilket innebär att mindre energi behöver tillföras. En lägre energitillförsel leder till lägre utsläpp av bland annat koldioxid (Naturvårdsverket, 2017). Genom att hushålla med resurser bidrar företagen till att ytterligare minska energiförbrukningen genom att minska utvinnandet och förädlingen av materia (Miljömål.se, 2012).

Företag som bygger sin verksamhet på tjänster som bidrar till stora utsläpp av växthusgaser kan klimatkompensera genom att stödja miljöprojekt (Scanlog, u.å.). Ett annat sätt för företagen att bidra till klimatarbetet är att sprida information om hur de arbetar med klimat och på så vis ge kunden möjligheten att göra medvetna val.

3 METOD

I det här kapitlet presenteras arbetsprocessen, hur studien är upplagd och de metoder som använts. Studien innefattar litteraturstudie, datainsamling samt personliga intervjuer. Arbetet är avgränsat till små och medelstora företag inom Västra Götalandsregionen.

3.1 Litteraturstudie

Litteraturstudien omfattar två huvudsakliga områden. Den första berör små- och medelstora företag, deras klimatarbete och olika typer av klimatanpassningsaktiviteter. Den andra delen berör Västra Götalandsregionens klimatmål som har sitt ursprung i Parisavtalet och FN:s globala hållbarhetsmål (Klimat 2030, u.å).

3.1.1 Klimatanpassningsaktiviteter, databaser och sökord

Utgångspunkten för studien var litteratur som beskrev SME-företag och klimatanpassning. Sökningarna gjordes i databaserna Google Scholar, Google och Summon med sökorden: SME, greening, climate, carbon, carbon free society, climate change, klimatanpassning, förändringsarbete och activities. Sökorden användes på svenska och engelska för att få fler träffar. Främst litteratur kring förändringsarbete, klimatanpassning, hur småföretag fungerar och dess kännetecken användes för att få en förståelse för SME-företagens roll och vad som driver dem till att klimatanpassa sig. De olika typer av aktiviteter som SME-företagen bedriver var också av intresse under litteraturstudien. En klimatanpassningsaktivitet är något som görs för att reducera koldioxidutsläppen. Identifierade klimatanpassningsaktiviteter kan ses i tabell 2.4. Utöver SME-företags klimatanpassningsaktiviteter har även de aktiviteter som finns i olika typer av miljöcertifieringar undersökts. Flertalet SME-företag i studien har någon form av certifiering och därmed anses undersökningen inom certifieringar vara relevant.

3.1.2 FNs globala mål och Västra Götalandsregionens klimatmål

FN:s globala klimatmål har undersökts eftersom de ligger till grund för Sveriges miljömål som i sin tur ligger till grund för Västra Götalandsregionens mål (Naturvårdsverket. 2017). Litteraturstudien innefattar även informationssökning om hur Västra Götalandsregionen strukturerar sitt arbete kring klimatarbete med fokus på deras satsning "Klimat 2030".

3.2 Datainsamling

Insamlingen av data från SME-företag har skett i samarbete med Miljöbron som är en ideell organisation vars mål är att verka för att skapa kontakter mellan högskola och näringsliv genom att förmedla olika typer av projekt. Gemensamt för dessa projekt är att de fokuserar på miljö och hållbarhet samt att de skall vara väldefinierade och tidsbegränsade. Projekten riktar

sig till SME-företag som vill utveckla sitt miljöarbete och studenten får i sin tur möjlighet att praktisera sina kunskaper och möjliga kontakter ute i arbetslivet. Miljöbron har idag huvudkontor i Göteborg och lokalkontor i Borås och Trollhättan samt en systerorganisation i Skåne. (Miljöbron, u.å).

För att ta reda på de klimatanpassningsaktiviteter Västra Götalandsregionen genomför för att verkställa sin handlingsplan intervjuades två regionutvecklare på Västra Götalandsregionen. Utöver Västra Götalandsregionens aktiviteter undersöktes även vad företagen har för typer av klimatanpassningsaktiviteter. Övrig information om Västra Götalandsregionen, kapitalstöd och SME-företag har sökts upp via hemsidor och via personlig kontakt med Statistiska centralbyrån.

3.2.1 Material från Miljöbron

Miljöbron tillhandahöll en lista med examensarbeten, kandidatarbeten samt uppdrag som gjorts i samarbete mellan företag och Miljöbron. Listan bestod av totalt 184 rapporter från år 2011 till 2017. De rapporter som innefattade företag med 1–49 anställda valdes som arbetets studiematerial då detta var en avgränsning som valts i studiens inledande skede.

Avgränsningen ledde till att urvalet av rapporter blev för tunt vilket medförde beslutet att vidga avgränsningen för att även innefatta företag med upp till 249 anställda. Det nya urvalet gav totalt 16 rapporter som bestod av sju examensarbeten, fyra kursarbeten, fyra uppdrag och ett kandidatarbete. Tabellen nedan visar företagen benämnda A-P och verksamheternas branschtillhörighet, rapportkaraktär och antal anställda.

Tabell 3.1. Tabell över lästa rapporter från Miljöbron. Antal anställda är avrundade till närmaste tiotal för att hålla företagen anonyma. Siffror hämtade från allabolag.se (2018).

Företag	Bransch/Fokusverksamhet	Typ av arbete	Antal anställda
A	Bygg	Examensarbete	160
B	Hotell	Examensarbete	50
C	Textil	Examensarbete	20
D	Tillverkning	Kursarbete	20
E	Tillverkning	Kursarbete	20
F	Turism	Examensarbete	70
G	Handelsföretag	Kandidatarbete	40
H	Tillverkning	Kursarbete	70
I	Restaurang	Uppdrag	20
J	Hotell	Uppdrag	20
K	Fastighetsbolag	Examensarbete	30
L	Spa	Uppdrag	50
M	Matindustrin	Examensarbete	60
N	Konsultbyrå	Uppdrag	40
O	Transport	Examensarbete	40
P	Transport	Kursarbete	2

3.3 Intervjuer

Tre personliga intervjuer genomfördes, två intervjuer med regionutvecklare på Västra Götalandsregionen och en intervju med ett företag som saknar ett uttalat klimatarbete. För att se till att få svar på alla frågor användes en checklista för att den person som utförde intervjun inte skulle missa någon av de förutbestämda frågorna. Intervjufrågorna baserades på litteraturstudien. Intervjuerna spelades in och sammanställdes i efterhand. Sammanställningarna finns bifogade i bilaga A, B och C.

3.3.1 intervjuer med Västra Götalandsregionen

Den första intervjun som hölls med regionutvecklare gav en bra bild av regionens uppbyggnad, hur informationsflödet går och vad regionen har för klimatmål. Intervjun gav inte svar på frågorna kring SME-företag eller hur regionen arbetar för att stärka företagens klimatarbete. För att få svar på de frågorna intervjuades en andra person på regional utveckling som ansvarar för näringslivet med särskilt fokus på SME-företag. Den första personen som intervjuades kommer att kallas för "Person X".

Den andra intervjun som hölls med regionutvecklare på Västra Götalandsregionen hölls för att få mer kunskap kring hur Västra Götalandsregionen arbetar med att stödja SME-företag. Personen som blev intervjuad kommer att kallas för "Person Y". Frågorna som låg till grund för intervjun var följande:

Tabell 3.2. Frågor till Västra Götalandsregionen.

Frågor till Västra Götalandsregionen del 2

Hur många SME-företag finns i regionen?

Hur stor procentandel av Västra Götalandsregionens arbetskraft arbetar inom SME-företag kontra stora företag?

Hur prioriterade är SME-företagen?

Vad gör ni för att nå ut till företag som idag inte har något uttalat klimatarbete?

Hur upplever du kommunikationen mellan företagen och regionen?

Finns det någon statistik på hur många av SME-företagen som söker stöd?

Finns det någon uppföljning på hur stöden används efter de beviljats?

Vad är det för projekt som företagen söker stöd för?

Finns det någon konkurrensfördel att arbeta med klimatanpassning idag i regionen?

3.3.2 Intervju med företag utan ett uttalat miljöarbete

Den tredje intervjun som genomfördes var med ett företag utan ett uttalat miljö- eller klimatarbete. Intervjun utfördes för att få en annan infallsvinkel på SME-företags klimatarbete. Om endast material från Miljöbron legat till grund för arbetet kan resultatet ge en bild av att alla SME-företag har ett uttalat miljö- eller klimatarbete. De två ägarna intervjuades och kommer att kallas för "Person A och B". Frågorna som låg till grund för intervjun var följande:

Tabell 3.3. Frågor till företag utan etablerat miljöarbete.

Frågor till företag utan etablerat miljöarbete

Har företaget fått någon information angående klimatanpassning från Västra Götalandsregionen?

Har företaget hört talas om "Klimat 2030"?

Arbetar företaget på något sätt med minskad miljöpåverkan?

Om ja – vad för arbete (vilka aktiviteter)?

Om nej – varför inte?

Har företaget några krav på regionen för att klimatanpassa sig?

Känner företaget till om det finns någon form av stöd från regionen att söka?

3.4 Databearbetning

Vid datainsamlingens slut påbörjades bearbetningen av data. I det här avsnittet presenteras hur arbetet behandlat material från Miljöbron och intervjuer för att identifiera relevant fakta.

3.4.1 Klimataktiviteter i SME-företag och Miljöbrons rapporter

Rapporterna från Miljöbron analyserades inledningsvis för att identifiera vilka klimatanpassningsaktiviteter företagen i studien arbetar med. Aktiviteterna identifierades med hjälp av de klimatanpassningsaktiviteter som kartlagts under litteraturstudien som kan ses i tabell 2.4. För att sedan kartlägga varför företagen inledde sitt klimatarbete, hur klimatarbetet påverkar verksamheten samt hur företagens klimatarbete ser ut skapades en läsmall som skulle besvaras med hjälp av rapporterna samt även med hjälp av kompletterande fysiska intervjuer. Den ursprungliga läsmallen kan ses nedan i tabell 3.4.

Tabell 3.4. Läsmall för utvärdering av Miljöbrons material.

Läsmall för Miljöbrons material

1. Hur arbetar företagen med miljö (vilka aktiviteter utförs)?

2. Varför tog företaget i fråga kontakt med Miljöbron?

3. Varför började företaget med klimatanpassning?

4. Ställde kunden/lagen krav på klimatarbete?

5. För- och nackdelar med klimatanpassningen?

6. Ökad konkurrenskraftighet?

7. Har företaget några interna miljömål?

8. Vad har företaget för behov för att uppnå regionens hållbarhetsmål?

9. Var det en enstaka anpassning eller har företaget fortsatt miljöarbetet?

10. Hur har företaget påverkats av de krav regionen ställer?

Tidsåtgången för de fysiska intervjuerna upplevdes bli för stor. Därav togs beslutet att utföra arbetet via genomläsning av uppdragen utifrån den formulerade läsmallen samt analysering av företagens hemsidor och sociala medier.

Det fysiska intervjumomentet valdes bort, vilket medförde att fråga 8, 9 och 10 exkluderades från studien då informationen i materialet var begränsat. Utifrån de kvarstående intervjufrågorna analyserades rapporterna för att identifiera mönster och faktorer som påverkar hur SME-företag arbetar med klimatanpassning.

3.4.2 Västra Götalandsregionens klimatarbete

Västra Götalandsregionens arbete med klimatanpassningen riktat mot SME-företag utgick ifrån regionens mål, arbetssätt och stöd. Resultatet från kartläggningen av Västra Götalandsregionens arbetssätt har jämförts med data från litteraturstudien för att identifiera

möjliga intressanta faktorer för studiens resultat. De finansiella stöd som finns tillgängliga för regionens SME-företag visar antalet sökta och utdelade stöd under den aktuella tidsperioden.

3.5 Utgångspunkter för studie och analys

Informationen i rapporten är baserad på den litteratur som lästs under litteraturstudien och kommer ligga till grund för den analys som görs av resultatet. För att få en tydligare struktur på analysen valdes att besvara följande frågor:

1. Hur prioriterar SME-företag sitt klimatarbete och vilka aktiviteter arbetar de med?
2. Vilken verksamhet har Västra Götalandsregionen för att stötta SME-företag i sitt klimatarbete?
3. Hur ser kommunikationen ut mellan SME-företag och Västra Götalandsregionen?

Teorin inom ämnet miljö befinner sig inom ett tolkande universum är referensramen resultatet av de tolkningar som dragits från litteraturstudien. Den lästa litteraturen är även den byggd på artikelförfattarens tolkning av rådande diskurs. Det är alltså viktigt att ha i åtanke att det teoretiska ramverket är byggt på tolkningar av tolkningar och att det inte finns någon sanning som anses vara korrekt.

4 RESULTAT

Resultatet är uppdelat i två delar, den första delen presenterar vad studien har identifierat hos de undersökta företagen. Den andra delen beskriver hur Västra Götalandsregionen arbetar med klimatanpassning samt vilka stöd som finns tillgängliga för regionens SME-företag.

4.1 Studie av material från Miljöbron

Följande underrubriker motsvarar de frågor som besvarats med hjälp av det analyserade materialet från Miljöbron. Frågorna innefattar information om företag A-P som kan utläsas i tabellen nedan samt hur deras gemensamma klimatarbete ser ut.

Tabell 4.1. Tabell över lästa rapporter från Miljöbron. Antal anställda är avrundade till närmaste tiotal för att hålla företagen anonyma. Siffror hämtade från allabolag.se (2018).

Företag	Bransch/Fokusverksamhet	Typ av arbete	Antal anställda
A	Bygg	Examensarbete	160
B	Hotell	Examensarbete	50
C	Textil	Examensarbete	20
D	Tillverkning	Kursarbete	20
E	Tillverkning	Kursarbete	20
F	Turism	Examensarbete	70
G	Handelsföretag	Kandidatarbete	40
H	Tillverkning	Kursarbete	70
I	Restaurang	Uppdrag	20
J	Hotell	Uppdrag	20
K	Fastighetsbolag	Examensarbete	30
L	Spa	Uppdrag	50
M	Matindustrin	Examensarbete	60
N	Konsultbyrå	Uppdrag	40
O	Transport	Examensarbete	40
P	Transport	Kursarbete	2

4.2 Klimatanpassningsaktiviteter

Rapporterna från Miljöbron gav nya klimatanpassningsaktiviteter utöver de aktiviteter som redan identifierats under litteraturstudien. Aktiviteterna från rapporterna och litteraturstudien sattes i sammanhang med Västra Götalandsregionens fokusområden för hållbar utveckling. Tabellerna nedan visar vilka aktiviteter som hör samman med respektive fokusområde samt vilka branscher företagen tillhör.

Tabell 4.2 nedan visar de aktiviteter som identifierats under kategorin “Hållbara transporter”. Förutom samtliga klimataktiviteter som litteraturstudien identifierade dokumenterades även aktiviteterna, minimera antalet resor och minska förbrukning av fossila bränslen.

Tabell 4.2. Tabell över aktiviteter som kopplas till området hållbara transporter.

Hållbara transporter	Välja bort flyg	- Transport - Konsultbyråer - Tillverkning - Handelsföretag
	Utbilda i Eco Driving	
	Ge pendlare möjlighet att arbeta hemifrån	
	Byta till biobränsle	
	Förbättra logistik genom att fylla lastbilar	
	Inte köra onödiga sträckor	
	Effektivisera transporter genom stapelbara produkter som frigör lastutrymme	
	Använda sig av företagsbilpooler	
	Ha resepolicyer som förespråkar tåg	
	Köpa in miljöklassade bilar	

Under fokusområdet “Klimatsmart och hälsosam mat” identifierades samtliga aktiviteter som litteraturstudien dokumenterat. Tabell 4.3 nedan visar aktiviteterna samt företagens branschtillhörighet.

Tabell 4.3. Tabell över aktiviteter som kopplas till området klimatsmart och hälsosam mat.

Klimatsmart och hälsosam mat	Servera vegetarisk mat	- Hotell - Turism - Restaurang - Matindustri
	Välja bort livsmedel som innehåller palmolja	

Inom kategorin “Förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster” identifierades samtliga aktiviteter som litteraturstudien identifierat förutom aktiviteten “användning av återvunnet material”. Däremot identifierades aktiviteterna “minska energiförbrukning” och “minska vattenförbrukning” som inte identifierats under litteraturstudien. Tabell 4.4 nedan visar samtliga aktiviteter som identifierats inom fokusområdet.

Tabell 4.4. Tabell över aktiviteter som kopplas till området förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster.

Förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster	Byta till lågenergilampor	- Transport - Konsultbyråer - Tillverkning - Handelsföretag
	Använda förnybarenergi	
	Återvinna/återanvända	
	Investera i ny miljöteknik	
	Äga, dela eller hyra maskiner ihop med andra företag	
	Installera videokonferensanläggningar	
	Reparera och återanvända	
	Minska mängden material i produkter utan försämrad effekt	
	Design för att kunna avfallssortera och reparera produkten	

Tabell 4.5 visar de aktiviteter som identifierats inom kategorin “Sunda klimatsmarta bostäder och lokaler” vilket även är samtliga som litteraturstudien dokumenterat inom fokusområdet.

Tabell 4.5. Tabell över aktiviteter som kopplas till området sunda och klimatsmarta bostäder och lokaler.

Sunda klimatsmarta bostäder och lokaler	Termostater för att reglera värme	- Hotell - Bygg - Tillverkning - Konsultbyrå - Restaurang - Spa - Fastighetsbolag
	Rörelsestyrd belysning	

Inom kategorin “övrigt” identifierades endast en aktivitet som kan ses i tabell 4.6. Företaget som bedriver aktiviteten agerar inom transportbranschen och stöttar miljöprojekt för att kompensera sina utsläpp.

Tabell 4.6. Tabell över aktiviteter som inte kopplas till något av områdena.

Övrigt	Stöttar miljöprojekt	- Transport
--------	----------------------	-------------

4.3 Svar på frågor från läsmall

Materialet från Miljöbron analyserades med hjälp av en läsmall som skapats för arbetet med syfte att kartlägga orsaken till att företagen inledde ett klimatarbete, hur de arbetar med att reducera klimatpåverkan och hur de upplevda effekterna ser ut. Informationen i rapporterna var bitvis begränsad vilket ledde till att svarens utförlighet varierade.

4.3.1 Fråga 1: Hur arbetar företagen med miljö?

Det analyserade materialets företag tillhör flera olika branscher vilket medför att de identifierade aktiviteter som företagen arbetar med för sin klimatanpassning har en stor spridning. Flera företag arbetar med förnyelsebar energi och grön el för att minska energiförbrukning medan andra lägger fokus på återvinning och avfallshantering. Det identifierades även enklare aktiviteter som till exempel att stänga av maskiner, ha timer på elektronisk utrustning samt minimera resor genom att använda Skype-möten istället för fysiska möten.

Tabell 4.7 visar aktiviteter som de undersökta företagen arbetar med. Notera att mikro-, små- och medelstora företags aktiviteter står för sig själva.

Tabell 4.7. Aktiviteter och vilka företag som utför dem, där "Mi" står för mikroföretag.

	Mi	Småföretag								Medelstora företag								
Aktiviteter	P	C	D	E	I	J	K	N	O		A	B	F	G	H	L	M	
Minska mängden osorterat avfall som går till förbränning		x			x	x	x		4				x	x	x			3
Minska förbrukning av fossila bränslen		x	x				x	x	4		x	x	x	x	x			5
Minska energiförbrukning		x	x				x	x	5		x	x	x	x	x	x		6
Minska vattenförbrukning			x				x		2		x	x	x					3
Använda leverantör och entreprenörer som kan uppvisa ett bra miljöarbete					x	x		x	4		x		x				x	3
Hushållning med naturresurser				x				x	2		x		x	x	x		x	5
Miljöklassade bilar	x	x		x					2				x					1
Avfallssortering och återvinning		x	x	x	x	x			5		x	x	x	x				4
Minimera resor					x			x	2				x	x				2
Utbilda personal i miljöfrågor		x	x		x	x	x	x	6						x		x	2
Miljövänliga bränslen	x	x	x						2				x					1
Informera om tjänsten eller produktens klimatpåverkan						x		x	2				x					1
Välja bort livsmedel som innehåller palmolja									0				x					1
Effektivare transporter				x					2					x				1
Förnyelsebar energi	x	x			x	x	x	x	4		x	x						2
Avfall används till att tillverka biobränsle									0									0
Stödjer miljöprojekt									1									0
Inköp av miljövänligt kontorsmaterial		x	x	x					3		x							1
Sprida miljökunskap till kunder och leverantörer				x				x	2									0
E-faktura istället för pappersfaktura						x			1									0
Byte till lågenergilampor									0				x				x	2
Totalt antal identifierade aktiviteter	3	9	10	6	5	9	5	5	4		8	7	11	7	5	2	3	

Värt att notera är att ett antal åtgärder inte bara är enkla utan också kostnadsbesparande för företagen att genomföra som till exempel avfallssortering, återvinning och att hushålla med naturresurser. Byte till lågenergilampor är en relativt billig och enkel åtgärd som endast två av de undersökta företagen arbetade med. Att investera i fjärrvärme och byta ut fordonsflottan till miljöklassade bilar är exempel på åtgärder som ofta innebär större investeringar.

4.3.2 Fråga 2: Varför tog företaget i fråga kontakt med Miljöbron?

Nedan beskrivs anledningen till kontakten mellan företagen och Miljöbron. Det kunde identifieras att det var främst tre anledningar till att företagen kontaktade Miljöbron. De tre anledningarna är följande:

- Företaget vill undersöka hur deras verksamhet påverkar miljön.
- Företaget vill få hjälp med att miljöcertifiera eller miljömärka sig.
- Företaget vill reducera sin energiförbrukning.

Tabell 4.8 visar samtliga företags anledning till kontakt med Miljöbron.

Tabell 4.8. Bakomliggande orsaker till företagens anledning till kontakt med Miljöbron.

A	Ville undersöka fördelarna med att bli ISO 14001 certifierade och om ett miljöarbete medför att de blir ett mer trovärdigt företag för kunder.
B	Ville få hjälp med att bli svanenmärkta genom att sänka sin energiförbrukning.
C	Ville undersöka huruvida konkurrenskraftigheten ökar med deras miljöarbete.
D	Ville få hjälp med att kartlägga hur deras verksamhet påverkar miljön.
E	Ville få hjälp med att undersöka hur företaget påverkar miljön samt identifiera förslag på åtgärder.
F	Ville få hjälp med att genomföra en miljöcertifiering.
G	Ville få hjälp med ruttplanering av sina transporter för att minska klimatpåverkan.
H	Ville undersöka hur företaget påverkar miljö samt även jämföra detta mot kraven för ISO 14001.
I	Ville undersöka vilka krav som ställs för att bli miljödiplomerade.
J	Ville få hjälp med att leva upp till de krav en svanenmärkning ställer.
K	Ville få hjälp med en energianalys på verksamhetens äldre byggnader genom en energikartläggning.
L	Ville undersöka hur energiförbrukningen kan minskas i verksamhetens äldre lokaler.
M	Ville få hjälp med att undersöka hur verksamheten på bästa sätt bör hantera spillvatten från deras industri ur både ett ekonomiskt och miljömässigt perspektiv.
N	Ville få hjälp med att bli mer miljöeffektiva.
O	Ville ha hjälp med certifiering av miljöprestanda.
P	Ville få hjälp med att utveckla en hållbar marknadsföringsstrategi.

4.3.3 Fråga 3: Varför började företaget med klimatanpassning?

Ur materialet framgick att företagen ofta hade liknande klimatanpassningsaktiviteter men att de hade ett flertal olika bakomliggande orsaker till att utföra aktiviteterna. Interna mål inom företaget, målet att bli miljöcertifierade eller få en miljömärkning samt kostnadsreducering var några av de anledningar som främst kunde identifieras. Vissa företag kunde ha flera bakomliggande orsaker till sitt inledande klimatanpassningsarbete som till exempel företag A. De inledde sitt klimatanpassningsarbete både på grund av ett lagkrav och för att de ville stärka sitt varumärke. Tabell 4.9 visar samtliga identifierade anledningar hos företagen A-P.

Tabell 4.9. Bakomliggande orsaker till företagens klimatarbete.

<u>Anledning</u>						<u>Totalt</u>
Förväntade kundkrav	C					1
Kundkrav	E	O				2
Lagkrav	A	H				2
Interna mål	B	F	G	O	P	5
Certifiering/Miljömärkning	D	E	I	J		4
Stärka varumärket	A					1
Kostnadsreducering	K	L	M	N		4

4.3.4 Fråga 4: Ställde kunden/lagen krav på klimatarbete?

Begränsad information i Miljöbrons rapporter medförde att frågan ej kunde besvaras för alla företag. Det identifierades i materialet att två företag både reglerades från lagen och kunden och att ett större antal företag förväntade sig krav i framtiden vilket var en anledning till att de arbetar med klimatanpassning idag. Majoriteten av materialets företag kategoriseras i kolumnen “går ej att avläsa” då information för att besvara frågan ej framgick tillräckligt tydligt i materialet. Tabell 4.10 visar samtliga företags svar på frågan.

Tabell 4.10. Företags anledning till miljöarbete.

Reglering										Totalt
Lagkrav	A	H								2
Kundkrav	A	N	H							3
Förväntade krav	C	D	E	O	P					5
Går ej att avläsa	B	F	G	I	J	K	L	M	N	9

4.3.5. Fråga 5: För- och nackdelar med klimatanpassningen?

Materialet visade att det främst var kostnadsreduceringen som klimatarbetet medförde som ansågs som en fördel av företagen. Kostnadsreduktioner i form av besparingar, genom att exempelvis minska energianvändning minskar även energikostnaden. Även subventioner vid användning av grönare fordon ledde till kostnadsreduktioner som kunde ses som en fördel. Företag G ansåg även att en positiv effekt av klimatanpassning var ett lägre totalutsläpp. Ytterligare en identifierad fördel var konkurrensfördelen som medfördes av en miljöcertifiering då vissa kunder har miljöcertifieringar som krav.

4.3.6. Fråga 6: Ökad konkurrenskraftighet?

Analysen av materialet visade att ett fåtal företag kunde se konkurrensfördelar med sin klimatanpassning. Konkurrensfördelar med klimatanpassning är dock en komplicerad fråga som inte kunde besvaras hos alla företag då det undersökta materialet i vissa fall har begränsad information. Ett exempel är ett av materialets företag som ansåg att det var svårt att avgöra konkurrensfördelar med sitt klimatarbete då de endast följer branschens trend. Företag P som är aktiv inom transportbranschen menar att hela deras verksamhet bygger på

att vara klimatanpassade och att det är därifrån konkurrenskraftigheten kommer. Företag A menar att konkurrensfördelen endast visade sig då vissa kunder ställer krav på en ISO 14001-certifiering som företaget själva hade.

4.3.7 Fråga 7: Har företaget några interna miljömål?

Analysen av materialet identifierade att en klar majoritet av företagen arbetar med interna miljömål. De interna målen varierar både i omfattning och i hur kostsamma aktiviteterna är för verksamheten. Flera av företagen har miljömål som de själva skapat för sin specifika verksamhet medan andra har utgått från till exempel Svanen-guiden. Ett av företagen har investerat i ett eget vindkraftverk då verksamhetens miljömål är att använda 100 % grön el, ett omfattande och kostsamt projekt. Andra företags miljömål fokuserar på att avfallssortera, använda sig av gröna produkter i den mån de går och att uppmana de anställda till att fatta miljömedvetna beslut. Dessa mål kan anses som enklare och medför inte lika stora investeringar för verksamheten.

4.4 Västra Götalandsregionen

Avsnittet nedan innehåller intervjuer med regionutvecklare och näringslivsansvarig på Västra Götalandsregionen och en kartläggning kring vad regionen erbjuder för stöd till SME-företagen samt hur många företag som sökt och beviljats dessa stöd. Anteckningar från intervjuerna återfinns i bilagorna A och B.

4.4.1 Intervju med ansvarig Klimat 2030.

Person X har en ledande roll i processen med Klimat 2030. Klimat 2030 arbetar med undertecknare som får formulera ett eget åtagande och tanken är att alla regionens bolag ska vara med som undertecknare. De företag som undertecknat skall varje år rapportera tillbaka hur det går med deras klimatarbete.

Utöver att finnas tillgängliga på Facebook och Twitter använder Klimat 2030 ett antal olika verktyg för att informera om processen bakom projektet. Ett klimatråd har tillsatts med uppgiften att agera föregångare och kunna sprida vidare information till andra som kan tänkas engagera sig. För att ytterligare nå ut har det tillsatts samordnare på varje fokusområde som anses ha rätt nätverk för att kunna samla de aktörer som krävs. I dagsläget är det en lång bit kvar för att nå målen, i Västra Götalandsregionen har vi en sänkning av koldioxidnivån på cirka 15 %. Regionen har inga juridiska möjligheter att styra klimatarbetet.

Person Y som intervjuats är näringslivsansvarig på enheten "Regional utveckling" i Västra Götalandsregionen. Dennes roll är generellt att vara samordnare för företagsstöden som finns att söka i Västra Götalandsregionen och fokus ligger främst på nystartade företag. Budgeten för stöden är på 35 miljoner kronor varje år och det finns ett flertal stöd som regionen erbjuder SME-företagen. Person Y menar att de stora företagen inte har samma behov av stöd

eftersom de är mer självgående men däremot är det värdefullt att företagen deltar i olika projekt som rådgivare, coacher eller finansiärer.

Det är framförallt nystartade SME-företag inom regionen som är i fokus för de stöd som erbjuds. Fördelningen av pengarna regleras av särskilda EU-regler vilket medför att regionen inte kan ge pengar till företag med fler än 249 anställda. Sveriges regioner får en viss summa pengar baserat på det antalet anställda personer den specifika regionen har inom SME-företag. Antalet anställda på SME-företag i Västra Götalandsregionen finns det inga siffror på.

Västra Götalandsregionen har fokusområden som de själva definierat. Fokusområdena är särskilda branscher som regionen vill utveckla och prioritera i näringslivet och omfattar bland annat textil, fordon och transport, biomedicin och hälsa. När företag söker stöd väver regionen in faktorerna jämställdhet, miljö och integration i projekten. De företagsstöd som går till enskilda företag riktar in sig på att utveckla nämnda branscher, men klimatarbete och miljöarbete ska även tas i åtanke. Det finns alltså inga företagsstöd från Västra Götalandsregionen som är öronmärkta för specifikt klimat- eller miljöarbete. Däremot har Länsstyrelsen stödet Klimatklivet med syftet att reducera klimatpåverkan.

Det är enkelt att göra en uppföljning på hur väl stöden används. Enligt Person Y behöver företagen först skicka in en ansökan om vad för projekt som ska genomföras och varför stöd krävs. Efter ansökan görs en utvärdering om företaget beviljas stöd eller ej. Om företaget beviljas stöd, genomförs projektet och sedan måste projektets fakturor redovisas för en tjänsteman på Västra Götalandsregionen. Fakturorna blir ett kvitto på att företaget genomfört projektet.

För att nå ut till de SME-företag som inte har något uttalat klimatarbete använder sig verksamheten av projekt som Klimatklivet och Klimat 2030 som Länsstyrelsen och Västra Götalandsregionen driver tillsammans. Enligt Person Y riktar sig hela Klimat 2030 till SME-företag och projektet är en stor satsning. Det är i dagsläget för tidigt att säga hur pass väl Klimat 2030 och Klimatklivet har spridit sig till företagen.

Person Y menar att klimat- och miljöarbete saknar affärsincitament och att det därför krävs offentliga pengar för att motivera företagen till klimatanpassningar. Enligt Person Y själv är det någon form utav lagstiftning, högre krav på utsläpp eller subventioner som krävs för att öka SME-företagens vilja att arbeta med klimatanpassning.

4.5 Intervju med ett företag utan uttalat klimatarbete

En del av studien var att intervjua representanter på ett företag, benämnt som företag Q som inte har ett uttalat klimatarbete. De två representanterna benämns som “intervjuperson A och intervjuperson B”. Anteckningar från intervjun återfinns i bilaga C.

Vid intervjun framkom att företaget genomför aktiviteter för att klimatanpassa sig. Även om företaget valt att inte genomföra en miljöcertifiering försöker de att genomföra en del klimatanpassningaktiviteter. Företaget äger inte fastigheten där verksamheten bedrivs, vilket bidrar till att företaget själva inte kan påverka avfallshanteringen.

Anledningen till att företaget valt att inte certifiera sig är främst för att verksamheten anser att de organisationer som utför miljöcertifieringar har vinstintresse som primärt fokus, alltså att organisationen främst vill tjäna pengar på att andra företag ska miljöcertifiera sig. Det blir en kostnadsfråga för företaget, som hellre utför egna aktiviteter i den mån som är möjlig istället för att betala en organisation för att få en specifik certifiering.

Både intervjuperson A och B upplever att det finns bristfällig information från de organisationer som utför certifieringar. Person A och B önskar att det vore enklare att få en certifiering, eller åtminstone tydligare krav på vad som behöver uppfyllas. Intervjuperson B menar även att vissa livsmedelsvaror som måste finnas på företaget inte går att få ekologiskt och lokalt producerade. Dessutom upplever företaget att klimatanpassning är en kostnadsfråga och det finns begränsat med ekonomiska resurser. Företagets begränsade resurser bidrar till att vissa varor som är billigare att köpa in som inte är ekologiska prioriteras.

Företaget har inte fått någon information om klimatanpassning från Västra Götalandsregionen och det finns heller inga krav ställda på företaget från regionen. Det finns en vilja från företaget att arbeta mer för att klimatanpassa sig men bristen på resurser och kunskap gör att de inte kan utveckla detta.

4.6 Sociala Medier

Under intervjun med ansvarig för Klimat 2030 på Västra Götalandsregionens framkom att regionen vill nå ut till företag med sitt miljöarbete genom bland annat sociala medier. Tabell 4.11 nedan visar vilka av företagen i undersökningen som har ett konto registrerat på respektive socialt medium; Facebook, Instagram och Twitter. 15 av 17 företag använder Facebook, 10 av 17 företag använder sig av Twitter och 13 av 17 företag använder Instagram. I tabellen visas också vilken typ av verksamhet företagen bedriver. Företagen skiljs i tabellen mellan två marknadsstrategier “business to business” kallat B2B i tabellen och “business to customer”, B2C.

Tabell 4.11. Företag, sociala medier och marknadsstrategi.

Företag	Facebook	Twitter	Instagram	B2B	B2C
A	x	x	x	x	
B	x	x	x		x
C	x	x		x	
D				x	
E	x		x	x	
F	x	x	x		x
G	x	x	x		x
H	x	x	x	x	
I	x		x		x
J	x	x	x		x
K	x		x		x
L	x	x	x		x
M	x	x	x	x	
N	x		x	x	
O				x	
P	x	x	x		x
Q	x		x		x
Antal i %	88%	59%	82%	47%	53%

Märkbart är de två företagen D och O som inte använder sig av sociala medier. Företag D är inom tillverkningsbranschen och företag O inom transport. De nio företag som alla har konton på alla tre undersökta sociala medier finns inom flertalet olika branscher. Både företag B och företag J är båda inom hotellbranschen.

Ur tabell 4.11 går att urskilja om företagen bedriver sin verksamhet mot andra företag eller direkt till konsument. Tabellen visar att av de företag som använder sig av alla tre sociala medier som undersökts är 6 av 8 företag som klassas som "business to customer".

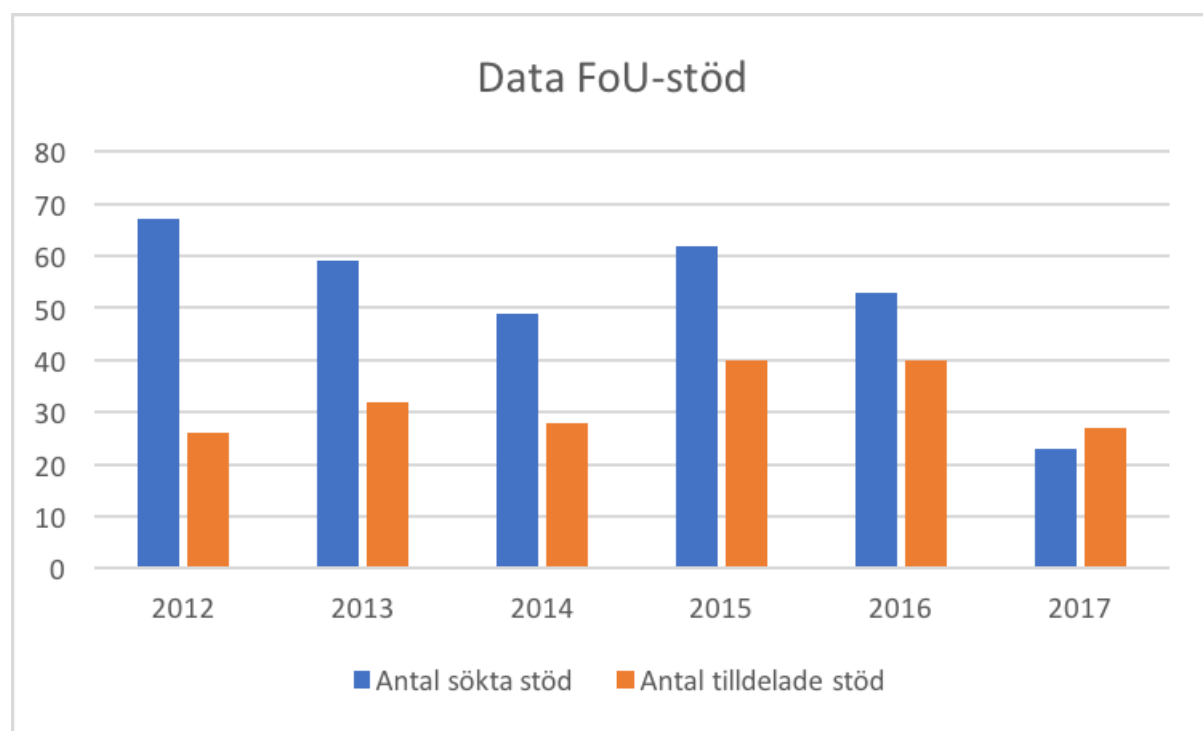
4.7 Identifierade stöd för SME-företag i regionen

Agan et al. (2013) beskriver hur SME-företags brist på resurser ofta leder till att klimatarbete inte prioriteras. Istället läggs fokus på kortsiktig överlevnad och att nå lönsamhet. I och med de nämnda bristerna hos företag undersöktes finansiella stöd som kan sökas av regionens SME-företag. Stöden kan hjälpa företagen vid en klimatanpassning och bidra till en reducerad klimatpåverkan. Tabellerna nedan visar resultatet av de stöd som arbetet identifierat för SME-företagen i Västra Götalandsregionen. Omfattningen av den identifierade data skiljer sig åt mellan de undersökta stöden i form av konkreta data samt

tidsram. Detta beror på att de kontaktade verksamheter som ansvarar för stöden själva i vissa fall hade otillräcklig information.

4.5.1. Forsknings- och utvecklingsstöd

Figur 4.1 visar antalet SME-företag som sökt forsknings- och utvecklingsstödet samt antalet beviljade stöd i regionen mellan 2012 och 2017. Notera att stöd som dokumenterats som sökta 2016 kan ha noterats som tilldelade 2017 beroende på när ansökningen gjorts.

Figur 4.1. Data från FoU-stöd.

Som tabellen visar sker en minskning av sökta stöd samt tilldelade stöd från 2015 till 2017, vilket kan ses som en trend. Enligt källan på Västra Götalandsregionen är det svårt att fastställa vad detta beror på men möjliga faktorer kan vara:

- Rådande högkonjunktur som medför att företagen fokuserar mer på handel än utveckling.
- Andra attraktiva tillgängliga stöd prioriteras.
- Många företag har redan sökt stödet.
- Kraven som ställs för att ett företag ska bli tilldelat stödet har blivit mer kända vilket sällar bort de svagaste ansökningarna.

4.5.2 Stöd för digitalisering och internationalisering

Figuren nedan visar antalet digitaliserings- samt internationaliseringsstöd mellan 2015 och 2016. Regionen har dokumenterat stöden tillsammans under namnet affärsutvecklingscheckar vilket innebär att fördelning av de specifika stöden inte finns tillgänglig. Enligt Västra

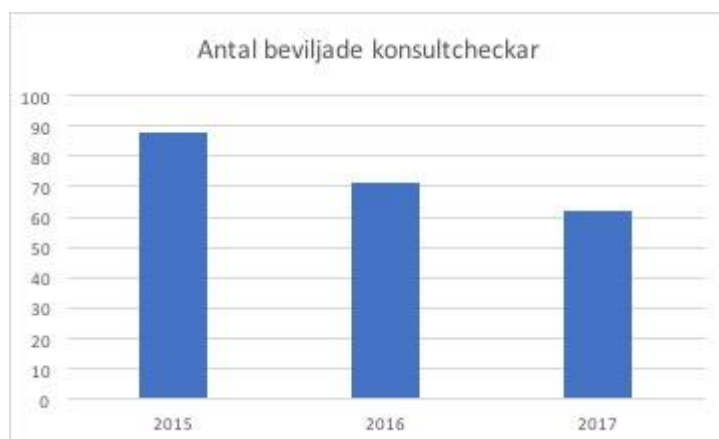
Götalandsregionen är det näst intill omöjligt att få data på antalet sökta stöd under den aktuella tidsperioden till skillnad från FoU-stödet. Detta beror på att den första kontakten mellan regionen och företagen oftast sker via telefon eller mejl där flera aktörer avråds från att söka stödet om regionen inte anser att de uppfyller kraven som ställs. Dessa kontakter dokumenteras därmed inte av regionen och är en okänd siffra. Som figuren nedan visar kan man se att antalet tilldelade stöd 2017 ökar kraftigt jämfört med tidigare år.

Figur 4.2. Antal beviljade digitaliserings & investeringsstöd.

4.5.3 Konsultcheckar

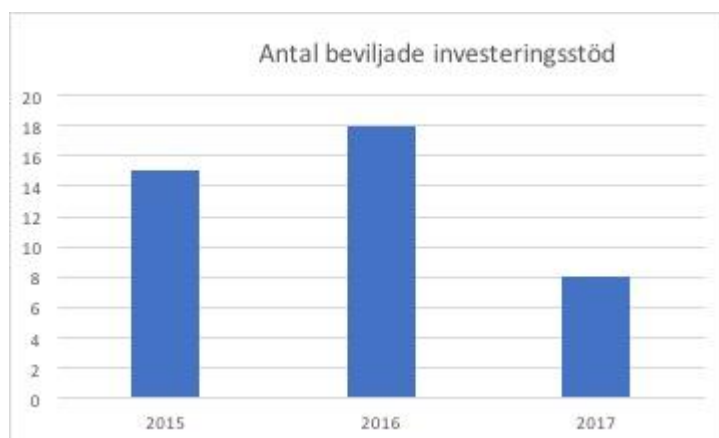
Figuren nedan visar antalet beviljade konsultcheckar mellan 2015 och 2017. Precis som med digitaliserings- och internationaliseringsstödet har den första kontakten mellan regionen och företaget skett via telefon eller mejl vilket har medfört att antal sökta stöd inte dokumenterats. Som figur 4.3 visar har en nedåtgående trend av beviljade stöd identifierats.

Figur 4.3. Antal beviljade konsultcheckar.

4.5.4 Investeringsstöd

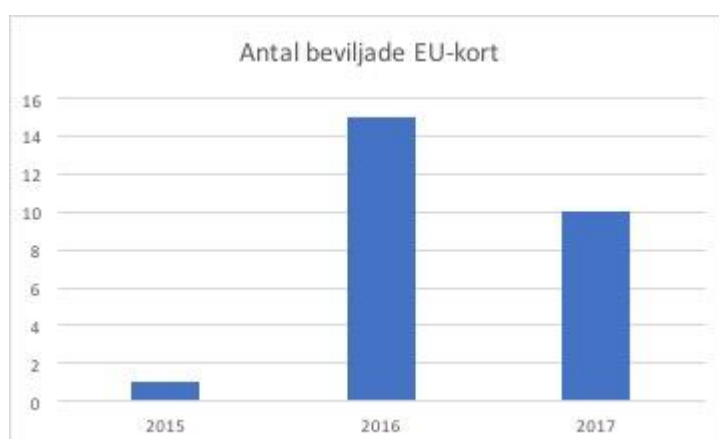
Antal beviljade investeringsstöd mellan 2015 och 2017 visas i figuren nedan. Även för investeringsstödet har första kontakten mellan regionen och företagen skett via mejl och telefon vilket medfört att det totala antalet sökta stöd ej dokumenterats. Som figur 4.4 visar har antalet beviljade investeringsstöd så gott som halverats 2017 jämfört med tidigare år.

Figur 4.4. Antal beviljade investeringsstöd.

4.5.5 EU-kort

Figur 4.5 visar beviljade EU-kort i regionen mellan 2015 och 2017. Precis som för tidigare nämnda stöd har första kontakten mellan företagen och regionen skett via telefon eller mejl vilket har inneburit att antal sökta stöd ej dokumenterats. Som kan ses i figuren har det även för stödet EU-kort skett en reduktion av antalet beviljade stöd 2017 jämfört med föregående år. Analysen visar även att det endast var ett stöd som delats ut 2015.

Figur 4.5. Antal beviljade EU-kort.

4.8 Resultat av identifierade stöd från Energimyndigheten

Under studien identifierades ett stöd som Energimyndigheten erbjuder regionens SME-företag. Resultatet av detta stöd beskrivs nedan.

4.8.1 Energikartläggning

Figuren nedan visar antalet energikartläggningsstöd som blivit beviljade SME-företag i Västra götalandregionen mellan 2015 och 2017. På grund av bristfällig kommunikation med stödets ansvariga var antalet beviljade stöd den enda informationen som kunde identifieras under den aktuella tidsperioden. I figur 4.6 visas en tydligt nedåtgående trend av antalet beviljade stöd som även identifierats hos flera av Västra Götalandsregionens stöd.

Figur 4.6. Antal beviljade energikartläggningsstöd.

4.9 Resultat av identifierade stöd från Länsstyrelsen

Studien identifierade stödet Klimatklivet som Länsstyrelsen erbjuder till regionens SME-företag. Nedan presenteras det identifierade resultatet.

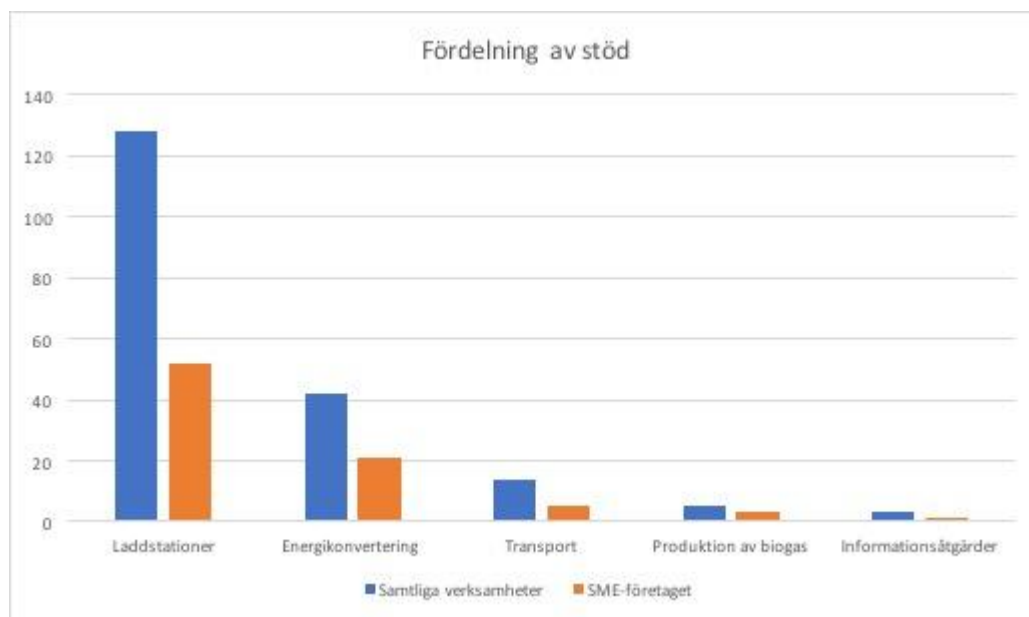
4.9.1 Klimatklivet

I Västra Götalandsregionen har det mellan 2015 och 20 februari 2018 beviljats 192 stöd varav 82 tilldelats SME-företag (Länsstyrelsen, Västra Götalands län, 2018). Det specifika antalet stöd som sökts av SME-företag i regionen har inte kunnat dokumenteras. Däremot har antalet sökta stöd i Sverige mellan 2015 och 2017 dokumenterats till ungefär 3600 stycken (Naturvårdsverket, 2017).

I figur 4.7 har stöden sorterats mellan fem olika kategorier beroende på vad stödet ska användas till.

- Laddstation, som till exempel kan vara installation av en laddstation för elbilar utanför en snabbmatskedja.
- Energikonvertering, som kan vara en installation av fjärrvärme.
- Transport, som kan vara installation av ett tankställe för biogas.
- Produktion av biogas, som till exempel kan vara en investering för förbehandling av matavfall.
- Informationsåtgärder, som kan vara investering av en ny webbtjänst.

De blå staplarna visar det totala antalet beviljade stöd per kategori och de orangea visar endast de som beviljats till SME-företag.

Figur 4.7. Fördelning av stöd.

5 ANALYS

I följande avsnitt kommer resultatet att analyseras med hjälp av den fakta som ligger till grund för studien. Målet med analysen är att knyta samman resultatet och teorin för att kunna besvara frågeställningarna i syftet. Analysen kommer att delas upp i följande frågeställningar:

1. Hur prioriterar SME-företag sitt klimatarbete och vilka aktiviteter arbetar de med?
2. Vilken verksamhet har Västra Götalandsregionen för att stötta SME-företag i sitt klimatarbete?
3. Hur ser kommunikationen ut mellan SME-företag och Västra Götalandsregionen?

5.1 Hur prioriterar SME-företag sitt klimatarbete och vilka aktiviteter arbetar de med?

Samtliga SME-företag som studerats har ett aktivt klimatarbete, inklusive det företag som inte har ett uttalat klimatarbete. Studien identifierar även att klimatanpassningsaktiviteterna som företagen arbetar med varierar både till omfattning och finansiell storlek. Flertalet av åtgärderna som företagen ägnar sig åt är enkla och lönsamma, till exempel som att avfallssortera och hushålla med resurser och minskad energiförbrukning. Installation av fjärrvärme eller investering i miljöklassade bilar är aktiviteter som är dyrare och mer sällsynta hos studiens företag. Anledningen till att företagen väljer att klimatanpassa sig varierar men beror främst på kostnadsreduceringar och konkurrensfördelar.

5.1.1 Klimatanpassningsaktiviteter

I studien identifierades ett flertal klimatanpassningsaktiviteter som företagen från Miljöbrons material arbetar med. Den mest förekommande aktiviteten var minskning av energiförbrukning som 69 % av studiens företag arbetar med, vilket kan ses i tabell 4.7. Denna aktivitet medför att verksamheten reducerar sina kostnader vilket har identifierats som en av de vanligaste anledningarna till att ett företag inleder ett klimatarbete.

Att minska förbrukningen av fossila bränslen, avfallssortering samt återvinning, utbilda personal i miljöfrågor, hushållning av naturresurser och att prioritera användning av leverantörer samt entreprenörer som kan uppvisa ett bra miljöarbete är aktiviteter som mellan 43 % och 56 % av företagen arbetar med. Aktiviteterna kan beskrivas som enkla och billiga för företagen att genomföra och kan även reducera företagets kostnader. Till exempel medför minskning av fossila bränslen genom eco-driving reducerade bränslekostnader.

De lägst prioriterade aktiviteterna är: e-fakturor (5 %), att stödja miljöprojekt (5 %) samt att servera vegetarisk mat (5 %). Även byte till lågenergilampor (12 %) och sprida miljötank till samarbetspartners (12 %) är aktiviteter som materialets företag arbetade med. En del av aktiviteterna som företagen i studien inte prioriterar kan anses vara enkla åtgärder. Att

använda sig av e-faktura istället för pappersfaktura är en åtgärd som gör att företagen sparar pengar men också minskar klimatpåverkan i och med att pappersförbrukningen reduceras och att transport av fakturan inte behövs. Ytterligare en åtgärd som samtliga företag kan göra är att byta ut sin belysning till lågenergilampor vilket skulle bespara företaget både pengar och energi. Att investera i miljöprojekt är mest kostsamt för företagen vilket antagligen därmed är lågt prioriterat. Det går inte att urskilja något specifikt mönster vad gäller branscher och klimatanpassningsaktiviteter då variationen är för stor och urvalet för tunt. Att minska energiförbrukningen görs till exempel av företag D men inte företag E som tillhör samma bransch. Även det företag som inte hade något uttalat klimatarbete utför en del av de aktiviteter som har identifierats från Miljöbrons material, som att till exempel byta till lågenergilampor och införskaffa avfallshantering.

5.1.2 SME-företagens roll

Williams & Schaefer (2013) menar att ägarens roll i ett SME-företag är viktigt för huruvida företaget arbetar med klimatarbete då ägarens personliga värderingar och åsikter är det som driver företaget. De menar även att den så kallade win-win anledningen är en vanligt förekommande orsak till att företag arbetar med klimatanpassning. Win-win innebär här att företagen både sparar pengar samtidigt som de gör något bra för klimatet. Tabell 4.9 visar att det framförallt är interna mål och kostnadsreduceringar som drivit studiens företag till ett aktivt klimatarbete, vilket stämmer överens med Williams & Schaefers teori.

Studien visar att det framförallt är kostnadsreduceringar och konkurrensfördelar som motiverar företagen till ett klimatarbete. Att företagare driver sitt klimatarbete i vinstintresse kan vara en tolkning av den ovanstående data. Resultatet visar även att en av de främsta anledningarna till att företagen kontaktat Miljöbron är syftet att minska sin miljöpåverkan vilket kan ses som interna mål utan vinstintresse vilket här motsäger Williams och Schaefers teori.

Teorin kring att det är ägarens åsikter och värderingar som påverkar SME-företags klimatarbete går att se i undersökningen hos de företag som arbetar med interna miljömål. Inom de flesta företag kan det tolkas att det är ledningen som satt upp de interna miljömålen. Ett antal företag har satt upp egna mål för att ständigt påminna de anställda om att aktivt arbeta med miljö medan andra har utgått från de mål som redan finns från organisationer som exempelvis Svanen.

5.1.3 Drivkrafter för klimatanpassning

Agan et al (2013) beskriver hur fokus i SME-företag läggs på kortsiktig överlevnad för att nå lönsamhet. Däremot beskrivs hur klimatarbete kan generera lönsamhet på lång sikt för ett företag. Informationen om fördelarna med klimatanpassning bör kommuniceras till SME-företag då de ofta är omedvetna om att lönsamhet oftast är en följd av klimatanpassning (Agan et al, 2013). Studiens resultat visar att det främst var tre anledningar till att företagen

kontaktade Miljöbron. Anledningarna var att företagen ville sänka sin energiförbrukning, ville bli miljöcertifierade och att de ville sänka sin miljöpåverkan. Varför de ville arbeta med ovanstående klimatanpassningar var framförallt för att reducera kostnader och för att ett antal kunder har krav på olika miljöcertifieringar. Företaget som inte har ett uttalat klimatarbete anser att en miljöcertifiering är en överflödigt utgift, de har begränsad möjlighet att utföra klimatanpassningsaktiviteter och menar därför att få en miljöcertifiering inte är gynnsam för den verksamhet som företaget bedriver.

En genomgående gemensam faktor bland företagen var att de hade ett behov av stöd gällande klimatanpassning vilket kan vara en fråga om brist på interna resurser, något som Agan et al. (2013) menar är vanligt förekommande. Att företagen däremot själva söker stöttning kan ses som ett tecken på att de har en drivkraft för klimatanpassning. Behovet av stöd visar också att det finns ett behov hos SME-företagen att klimatanpassa sig.

Ett flertal av företagen ägnar sig åt aktiviteter som innebär att minska förbrukningen av resurser och energi. Det kan vara aktiviteter som att laga och återanvända produkter eller förbruka mindre vatten och energi. Klimatanpassningsaktiviteterna kan leda till minskade kostnader och företagen sparar på så sätt kapital, alltså blir klimatanpassningen en win-win situation för företagen. Att företag först och främst ägnar sig åt de aktiviteter som kan spara pengar och resurser kan ses i tabell 4.8, där de populäraste aktiviteterna är att minska energiförbrukning, hushålla med resurser och att utbilda personalen i miljöfrågor. Teorin kring SME-företag och win win stämmer alltså överens med resultatet.

Agan et al (2013) menar även att en stor drivkraft hos företag för att klimatanpassas är den förväntade ökningen av good will som företaget genererar genom sitt klimatarbete. Idag är individen mer miljömedveten, vilket sätter press på företagen att klimatanpassa sig. Studien visar att ett flertal företag klimatanpassar sig på grund av kundkrav och förväntade kundkrav. Att en av de främsta anledningarna till företagets kontakt med Miljöbron är att sänka sin miljöpåverkan kan tolkas som en aktion för att öka företagets good will vilket i så fall stämmer överens med Agan et al:s teori.

Litteraturstudien visar att SME-företag huvudsakligen arbetar med att följa miljöregleringar snarare än att ta egna initiativ för klimatanpassning (Agan et al, 2013). North (2015) påstår att ytterligare en förutfattad mening är att SME-företaget endast drivs av vinstintresse, vilket leder till att de varken har tid eller resurser att aktivt arbeta med klimatanpassning. Av det material som tillhandahållits från Miljöbron har samtliga företag ett uttalat klimatarbete vilket inte stämmer överens med teorin om att klimatarbete generellt inte prioriteras hos SME-företag. Även det företag som inte har ett uttalat klimatarbete bedriver sin verksamhet med aktiviteter i syfte att minska klimatpåverkan vilket motsäger teorin.

Person Y som idag arbetar på Västra Götalandsregionen menar att det i dagsläget inte ger en ökad lönsamhet att arbeta med klimat och att det krävs någon form av lagstiftning, högre krav eller subventioner för att fler SME-företag ska klimatanpassas. Resultatet visar att endast två företag valt att klimatanpassa sig på grund av lagkrav.

Resultatet kan inte ses som representativt för alla regionens SME-företag då 100 % av företagen i studien arbetar med klimatanpassning. En anledning till resultatet kan bero på att Miljöbron är en organisation som arbetar tillsammans med företag som har en vilja att klimatanpassa sig.

5.2 Vilken verksamhet har Västra Götalandsregionen för att stötta SME-företag i sitt klimatarbete?

Hur Västra Götalandsregionen arbetar med klimatanpassning bland SME-företag har undersökts. Resultatet visar att Västra Götalandsregionen arbetar med olika typer av stöd och bidrag som SME-företagen kan söka. De stöd som finns tillgängliga har identifierats och analyserats för att sedan undersökas utifrån hur många som sökts och beviljats.

5.2.1 Stöd för SME-företag

I resultatet framgår att det finns många olika typer av stöd för regionens SME-företag. Det beskrivs också i resultatet hur Västra Götalandsregionen endast erbjuder stöd till SME-företag eftersom det finns speciella regleringar från EU som anser att SME-företagen är de företag i regionen som behöver mest hjälp. Stöden kommer från Västra Götalandsregionen, Energimyndigheten och Länsstyrelsen med avsikt att uppmuntra hållbara investeringar samt skapa tillväxt i regionen. Att söka stöden är förmånligt för företagen men resultatet visar att det inte är en hög efterfrågan på stöden, troligtvis för att företagen inte vet om att stöden existerar.

Ett av projekten som Västra Götalandsregionen har är Klimat 2030. Det framgick ur intervjun med ansvarig för Klimat 2030 att när ett företag skriver under att de deltar i Klimat 2030, formulerar företaget egna klimatanpassningsmål. När ett företag skrivit under och formulerat sina mål gör inte regionen någon uppföljning. Det enda kravet som företagen har är att rapportera tillbaka till regionen hur arbetet går. Det görs ingen uppföljning om hur arbetet utförs eller hur det går med företagets uppsatta mål.

Vid intervju med Person X som arbetar med Klimat 2030 framgick det att hela processen med Västra Götalandsregionens klimatarbete till stor del handlar om att få företag, organisationer, kommuner och högskolor att ta eget ansvar för sin klimatpåverkan. Då regionen inte kan vidta några tvingande åtgärder medger de att regionens klimatmål är mycket ambitiösa och till stor del hänger på att företagen själva engagerar sig.

I den första delen av analysen konstateras att majoriteten av företagen måste se en fördel för att börja arbeta med klimatanpassning. Det menar även Person Y från Västra Götalandsregionen som anser att en dragkraft för företagen att klimatanpassa sig beror på potentiella företagsvinster som följd. För att fler företag skall söka stöden måste företagen först och främst veta om att stöden existerar men även att det finns möjligheter att tjäna pengar på att klimatanpassa sig, vilket Västra Götalandsregionen bör vara tydligare med.

5.2.2 Sökta och beviljade stöd

Studien som har gjorts visar på hur många av regionens SME-företag som har sökt och hur många av företagen som har blivit tilldelade de olika stöden. Vid undersökning framgår att antalet beviljade stöd överlag har minskat. Forsknings- och utvecklingsstöd (FoU), investeringsstöd, konsultcheckar, EU-kort samt energikartläggning har alla en minskning av antal beviljade stöd vid jämförelse mellan år 2016 och 2017. Digitaliseringsstödet är det enda bland de stöd som Västra Götalandsregionen erbjuder SME-företag som har haft en ökning av antal beviljade stöd.

I resultatet framgår också att det inte finns någon statistik på antal sökta stöd på grund av att den inledande kontakten mellan företag och regionen oftast sker via mejl eller telefonsamtal som inte dokumenteras. Det går då inte att dra någon slutsats om antalet beviljade stöd har minskat på grund av ett lägre söktryck. För FoU-stödet finns till skillnad från de andra stöden siffror på antal sökta stöd och där går det att se att det har skett en minskning även över antal sökta stöd.

Källan på Västra Götalandsregionen som uppgav siffror på antal sökta stöd har några teorier om varför det har skett en minskning av sökta FoU-stöd. Personen menar på att det kan vara för att företagen under rådande högkonjunktur fokuserar mer på handel än forskning och utveckling. Vidare menar personen att det finns andra stöd som känns mer attraktiva där intresserade företag redan har sökt stödet. Ytterligare en anledning som källan på Västra Götalandsregionen nämner är att stöden blivit mer kända vilket i sin tur leder till att fler företag sållats bort.

5.3 Hur ser kommunikationen ut mellan SME-företag och Västra Götalandsregionen?

Västra Götalandsregionen har flera projekt och stöd för att hjälpa regionens SME-företag. För att SME-företagen ska kunna tillgodogöra sig stöden och ta del av projekten är det viktigt att de känner till vilka stöd det finns att söka samt vad som förväntas av företagen.

Kommunikationen mellan SME-företagen och Västra Götalandsregionen har analyserats för att undersöka hur effektivt den sker samt vilka för- och nackdelar valet av kommunikationsvägar medför. Ett kommunikationsgap mellan Västra Götalandsregionen och SME-företagen har identifierats och går att identifiera i materialet från Miljöbron samt i intervjun med företaget utan ett uttalat klimatarbete.

5.3.1 Brist på kommunikation mellan SME-företag och Västra Götalandsregionen

Vid intervjun med det företag som inte har något uttalat klimatanpassningsarbete framgick att företagets ledning inte var medvetna om existensen av projektet Klimat 2030 eller att Västra Götalandsregionen har ett program för att minska koldioxidutsläppen. Västra

Götalandsregionen har ambitiösa mål och har tagit fram en plan för att kunna uppnå målen genom Klimat 2030. Här uppstår problematik eftersom det saknas verktyg för att nå ut till företagen. Regionen menar att för att ett företag ska få reda på information om Klimat 2030 kan de använda de informationskanaler som finns i dagsläget, alltså via deras hemsida, nyhetsbrev och sociala medier. Företagen ska själva vända sig till Klimat 2030 men eftersom att de inte vet om att projektet finns så vet de inte heller vart de ska vända sig.

5.3.2 Kommunikation via sociala medier

Ett sätt för regionen att nå ut till SME-företagen med sitt klimatarbete är via sociala medier. Det tillvägagångssättet kan bli problematiskt då alla företag i regionen inte använder sig av sociala medier och därmed går miste om informationen. Dessutom innebär det att företagen själva får söka sig till informationen som finns på de sociala medierna, något som de kanske inte gör, särskilt inte om de inte vet om att regionens klimatprojekt finns.

I resultatet framgår det ur tabell 4.11 att de företag som använder sig av alla tre sociala medier (Twitter, Instagram och Facebook) klassas sex av åtta företag som business-to-customer. För ett business-to-customer-företag kan det anses vara viktigt att vara aktiv på sociala medier för att marknadsföra sig till slutkonsumenter. Därav kan det vara större chans att ett sådant företag får reda på information som berör Västra Götalandsregionens klimatprojekt. För de företag som är av kategorin business-to-business kan en närvaro på sociala medier inte verka motiverande. Ett påstående som stärks av tabell 4.11 i resultatet där två av de sjutton företag som undersökts inte verkar vara aktiva på sociala medier som båda är företag ur kategorin business-to-business. En total avsaknad av sociala medier hos ett företag gör det svårt för Västra Götalandsregionen att nå ut till dem via de kanalerna.

I intervjun med Person X från Västra Götalandsregionen framgick att regionen använder Twitter för att nå ut med Klimat 2030. Av de undersökta företagen har endast 53 % ett Twitterkonto. Det framgår inte heller i vilken utsträckning de företag som har sociala medier är inne på sina konton och på så sätt kan tillgodogöra sig information. Förutsatt att de från första början vet om att Västra Götalandsregionens konton existerar.

5.3.3 Ansvarsfördelning

Regionen lägger mycket ansvar på företag och organisationer för att kunna uppnå sina egna klimatmål. Detta är det enda sättet eftersom det som tidigare nämnt inte kan styra företagen med tvingande medel utan endast via offentlig upphandling. Klimat 2030 behöver synas mer och för fler om Västra Götalandsregionen ska kunna uppnå sina klimatmål. Vid intervjun med företaget utan ett aktivt klimatarbete ställdes frågan om de hade hört talas om projektet Klimat 2030. Företaget svarade att de aldrig hört talas om det. Enligt Agan et al (2013) arbetar SME-företag i allmänhet endast med de aktiviteter som är vinstdrivande. Då endast 40 % av SME-företagen har ett uttalat miljöarbete och 99 % av alla företag i Sverige utgörs av SME-företag är det en viktig målgrupp för regionen att nå ut till.

Enligt Person Y, som är näringslivsansvarig på Västra Götalandsregionen, är projekt som Klimatklivet och Klimat 2030 stora satsningar med mål att nå ut till de SME-företag som inte har något uttalat klimatarbete. Här visar sig problemet igen, regionen menar att de satsar för att nå ut till företag genom stora projekt men eftersom många företag saknar vetskap om projekten blir det svårare för regionen att uppnå sina mål. Den bristfälliga kommunikationen kan bidra till att Västra Götalandsregionen inte kommer att kunna uppfylla Klimat 2030. Bristen på information till företagen vad gäller de stöd och den hjälp som finns att tillgå innebär att processen blir mindre effektiv. För att regionen ska nå sina mål måste de börja nå ut till fler företag i regionen samt marknadsföra fördelarna som finns med att klimatanpassa sitt företag.

6 DISKUSSION

Diskussionsavsnittet delas upp i två delar, där första delen hanterar metodkritik, den andra delen hanterar SME-företags och Västra Götalandsregionens klimatarbete.

6.1 Metodkritik

En av studiens utgångspunkter är det material som tillhandahållits från organisationen Miljöbron. Eftersom undersökningen inte innefattar någon kontakt med företagen har slutsatser dragits av Miljöbrons rapporter samt företagens hemsidor och sociala medier. Tillvägagångssättet gör att det blir svårt att veta om företagen idag arbetar med samma klimatanpassningsaktiviteter som det år rapporten från Miljöbron skrevs. Hur kommunikationen mellan företagen och Västra Götalandsregionen ser ut hade kunnat identifierats tydligare om företagen som legat till grund för studien valts ut slumpmässigt och intervjuats fysiskt. På grund av att intervjuer inte har genomförts har en del egna antaganden gjorts vid genomläsning av materialet från Miljöbron, något som kan skapa ett felaktigt resultat.

En fördel med metoden är att den har givit en rättvis bild över kartläggningen av Västra Götalandsregionens klimatarbete samt vilka stöd de erbjuder till SME-företagen. Informationen anses trovärdig eftersom en litteraturstudie först gjorts som sedan bekräftas med personlig kommunikation. En ytterligare fördel kan vara att företagen som varit i kontakt med Miljöbron har legat till grund för studien, eftersom organisationen har en bred databas med material om företag som aktivt arbetar med klimatanpassning. Materialet från Miljöbron har medfört att studien kunnat ge en djupare förståelse om hur ett SME-företag prioriterar sina klimatanpassningsaktiviteter och vad som driver ett företag till klimatanpassning. Då endast 40% av Sveriges SME-företag arbetar med klimatanpassning (Naturvårdsverket, 2017) hade ett slumpmässigt valt urval kunnat innebära att endast ett fåtal företag med ett aktivt klimatarbete legat till grund för studien.

6.1.1 Metod ur ett etiskt perspektiv

Metoden tar hänsyn till urvalet av intervjupersoner samt vilka frågor som ställs ur ett forskningsetiskt perspektiv. Etnisk bakgrund, religion eller kön har inte påverkat valet av intervjupersoner eller företag. Vid intervjuer och genomläsning tas hänsyn till om personen i fråga vill vara anonym samt att känsliga företagsfakta hanteras med omsorg. Om anonymiseringen inte har gjorts tillräcklig skulle det vara möjligt att identifiera vilket företag som behandlas. Eftersom en del av materialet från Miljöbron, det som kallas uppdrag, behandlas som anonyma skulle detta kunna vara ett problem.

Att hindra den globala uppvärmningen som klimatanpassning innebär är även positivt ur ett etiskt perspektiv. Enligt Brundtlandrapportens (Gröndahl & Svanström, 2010) definition av

hållbar utveckling ska vi skapa en *“utveckling som möter nutidens behov utan att riskera möjligheten för kommande generationer att möta sina behov”*, vilket medför att det inte är etiskt rätt att förbruka vår planets resurser för framtida generationer.

6.2 SME-företagens och Västra Götalandsregionens klimatarbete

SME-företagens klimatarbete och Västra Götalandsregionens kommunikation diskuteras utifrån resultatet. De stöd som går att söka diskuteras utifrån hur många som har sökts och beviljats. Därefter diskuteras i vilken utsträckning Västra Götalandsregionen förväntas nå sina mål. Slutligen ges förslag på hur regionen lättare kan nå ut till SME-företagen.

6.2.1 Klimatarbete bland SME-företag inom Västra Götalandsregionen

SME-företagens klimatarbete sker i olika utsträckning och till följd av olika anledningar. Ett antal företag har ett pågående klimatarbete med ursprung i ett internt intresse och andra till följd av externa krav. I tabell 4.9 går att avläsa hur fem företag har arbetat med klimatanpassning till följd av förväntade kund- eller lagkrav. Lika många företag anser att interna mål är anledningen till klimatarbetet. Kunden blir allt mer miljömedveten vilket sätter press på företagen att klimatanpassa sig.

Utifrån de företag som har ett aktivt klimatarbete skiljer sig de bakomliggande orsakerna till anpassningen åt även om det går att urskilja en del gemensamma faktorer. Det går att identifiera att den främsta anledningen för företagen att klimatanpassa sig är reducerade kostnader och konkurrensfördelar.

De klimatanpassningsaktiviteter som flest SME-företag i studien ägnade sig åt var de som sparade pengar. Två exempel var att minska energiförbrukningen eller att hushålla med naturresurser. En anledning till att det ser ut så kan vara att företag generellt sett prioriterar vinst. Att ett klimatarbete bara leder till minskade koldioxidutsläpp kanske inte är en tillräckligt stor motivation i sig. De ekonomiska fördelarna med en klimatanpassning är därför viktiga att lyfta fram.

6.2.2 Västra Götalandsregionen och SME-företagens kommunikation

För att sprida Klimat 2030 och andra stöd använder sig Västra Götalandsregionen av sociala medier. Av de företag som studerats är det 15 av 17 (vilket motsvarar 88 %) som har ett Facebookkonto vilket gör att regionens strategi att använda sig av sociala medier kan anses som ett bra tillvägagångssätt. Vad som inte undersökts är hur pass aktiva företagen är på sina sociala medier. Det medför att strategin är osäker eftersom vi inte vet med säkerhet att företagen använder sig av sina Facebookkonton och därmed inte alltid tar del av regionens information. Ur ett annat perspektiv kan Västra Götalandsregionen ses som en föregångare mot ett mer digitalt samhälle genom sin marknadsföring på sociala medier.

Osäkerheten om företags aktivitet på sociala medier kan på samma vis bidra till ett gap i kommunikationen vilket innebär att de företag och organisationer som inte använder sig av sociala medier hänvisas till Klimat 2030:s hemsida. Att använda digitala plattformar som marknadsföringsbas för Klimat 2030 kan anses som bra ur den aspekt att Västra Götalandsregionen kan nå ut till ett stort antal företag med enkla medel. En nackdel med marknadsföringen är att företagen aktivt själva måste söka efter informationen vilket inte är säkert att SME-företag har resurser till att göra. För att ytterligare sprida Klimat 2030 har regionen satt ihop en fokusgrupp med företagsrepresentanter som marknadsför Klimat 2030.

6.2.3 Sökta och beviljade stöd

I de stöd som utfärdas av Naturvårdsverket finns dokumentation om antal sökta och beviljade stöd. Västra Götalandsregionen saknar information rörande hur många som sökt. En anledning kan vara att kontakt främst sker via mejl och telefon och att det på så sätt är svårt för regionen att dokumentera. Information framgick i intervjun med Person X på Västra Götalandsregionen.

I resultatet framgår det att antalet beviljade stöd i regionen har minskat. Vad som inte framgår är huruvida det är färre företag som söker stöden eller om regionen erbjuder färre stöd. Det går alltså inte att dra några fler slutsatser än att antalet beviljade stöd från regionen har minskat.

6.2.4 Kommer regionen att nå sina mål?

Bilden som fås av Västra Götalandsregionen är att de har högt uppsatta klimatmål och bra strategier för att uppnå målen. Däremot hittades inga konkreta svar på vad de aktivt gör för att minska mängden koldioxidutsläpp i regionen.

Arbetet som idag utförs är bra och vi ser att det finns goda ambitioner för att nå målen men enligt vår studie kommer det att krävas mer omfattande åtgärder. Förslag på enkla åtgärder som Västra Götalandsregionen kan använda för att sprida kunskap om klimat 2030 och andra stöd har diskuterats under studien vilket resulterat i följande förslag:

- Regionen kan aktivt söka sig till företag genom att bredda sin marknadsföring av Klimat 2030 med hjälp av fler marknadsföringsstrategier än sociala medier. Alternativ som mejlutskick, affischering, event på mässor och brevutskick är enkla och effektiva aktiviteter.
- Regionen kan ge fördelar till de som skriver på och ställer sig bakom Klimat 2030 i syfte att motivera företagen till att skriva på. Enligt studien krävs någon form av krav eller att företagen ser en vinst av att utföra ett klimatarbete. Ett sätt att motivera kan vara att erbjuda workshops, föreläsningar eller studiebesök för de som valt att skriva på.

- Regionen kan ställa högre krav på de som undertecknat. I dagsläget finns inga särskilda krav mer än att företagen ska följa lagen och rapportera in om hur arbetet går med att uppnå sina egna klimatmål. En uppföljning skulle kunna vara en bra åtgärd för att effektivisera företagens klimatarbete.
- Regionen kan informera företag och organisationer om att det finns en vinst med att klimatanpassa sig. Som tidigare nämnt i studien är det en fördom att ett klimatarbete är dyrt och resurskrävande men så är inte fallet enligt Västra Götalandsregionen. De menar istället att det faktiskt går att spara kapital på att utföra vissa klimatanpassningsaktiviteter.

7 SLUTSATS

Syftet med studien var att kartlägga och förstå hur SME-företag i Västra Götalandsregionen arbetar med klimatanpassning och hur deras klimatanpassningsstrategier ser ut. Arbetets syfte var även att belysa hur företagen arbetar med klimatanpassning av sin verksamhet för att uppnå Västra Götalandsregionen hållbarhetsmål. Nedan besvaras studiens fyra frågeställningar.

7.1 Besvarande av syftets frågeställningar

Varför arbetar företagen med klimatarbete?

SME-företag arbetar i första hand med kortsiktig överlevnad och med att nå lönsamhet vilket leder till att klimatanpassning inte är en självklarhet hos alla företag. Aktiviteterna som flest SME-företag utför är de aktiviteter som kan innebära reducerade kostnader och skapa konkurrensfördelar. De tre främsta anledningarna till att företagen kontaktat Miljöbron var att de ville minska energiförbrukningen, bli miljöcertifierade och att de ville undersöka hur företagets verksamhet påverkar miljön. En minskad energiförbrukning medför en reducerad kostnad och miljöcertifieringar skapar en konkurrensfördel då ett flertal kunder och leverantörer har krav på till exempel ISO 14001. Ovanstående medför att resultatet kan tolkas som att det stämmer överens med teorin.

Vilka strategier använder företagen i sitt klimatarbete?

I studien redovisas olika typer av klimatanpassningsaktiviteter som företagen utför. De vanligaste klimatanpassningsaktiviteterna är enligt rapporten att minska energiförbrukning, minska användningen av fossila bränslen, avfallssortera och utbilda personal i miljöfrågor. Vanligt bland företagen är också att genomgå olika miljöcertifieringar. Gemensamt för företagen är att de prioriterar aktiviteter som kräver mindre resurser samt ger fördelar för verksamheten.

Vad har Västra Götalandsregionen för klimatmål?

Regionen har som mål att vara fossilfritt oberoende år 2030. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser ska minskas med 80 % från det uppmätta värdet år 1990 samt att utsläpp av växthusgaser från konsumtion ska minskas med 30 % från konsumenter i regionen. Västra Götalandsregionen tillvägagångssätt för att uppnå målen går under namnet Klimat 2030. Klimat 2030 innebär att företag och andra organisationer ska ta eget initiativ att engagera sig i klimatfrågan.

Vilken hjälp erbjuder regionen småföretagen i sitt klimatarbete?

Västra Götalandsregionen kan erbjuda SME-företagen ekonomisk hjälp i form av olika stöd. Det framgår av studien att antalet beviljade stöd har minskat de senaste åren. Några anledningar till minskningen har däremot inte kunnat identifierats. I studien framkommer inte om regionen kan ge företagen hjälp i form av rådgivning om klimatanpassning. Det är frivilligt från företagets sida om de vill arbeta med miljöfrågor och klimatanpassning då

regionen inte har möjlighet att styra företag via regleringar utan endast via offentlig upphandling.

Utöver frågeställningarna har arbetet visat att:

- Klimatarbete hos företag kan vara en tolkningsfråga. Företaget utan ett uttalat klimatarbete menar själva att de inte arbetar med klimatanpassning när de i själva verket utför liknande aktiviteter som de företag som har ett uttalat klimatarbete.
- Det krävs en större spridning av information om Klimat 2030 från regionen. I dagsläget ligger ansvaret på företagen att ta reda på information gällande målen som ingår i Klimat 2030. För att informationen om Klimat 2030 ska nå ut till fler företag bör regionen kontakta företagen. Vad regionen också bör ha i åtanke då de endast använder sig av sociala medier för informationsspridning, är att det i regionen finns många företag som har en så kallad "business-to-business"-verksamhet. Företag som inte har någon direkt kundkontakt har inte samma behov av sociala medier som de företagen med "business-to-customer"-verksamhet.
- Det finns en drivkraft bland företagen att utföra klimatanpassningsaktiviteter som grundar sig i ett personligt ansvarstagande. Ökad konkurrenskraftighet och kostnadsreduceringar är inte de enda anledningarna.

7.2 Avslutningsord

Slutligen konstateras att Klimat 2030 i dagsläget är ett ambitiöst projekt med tydliga slutmål men att det saknas tydliga tillvägagångssätt för att uppnå målen. Det finns ett driv hos SME-företag att klimatanpassa sig men det saknas resurser och kunskap om vilka fördelar en klimatanpassning innebär. För att förtydliga vilka åtgärder som krävs för att uppnå målen måste informationsgapet mellan företagen och regionen minska.

REFERENSER

Agan, Y. Fatih Acar, M. Borodin, A. (2013). Drivers of environmental processes and their impact on performance: a study of Turkish SMEs. *Journal of Cleaner Production*, vol. 51, s. 23-33.

Agenda2030-delegationen. (u.å). *Direktiv*.
<http://agenda2030delegationen.se/uppdraget/direktiv/> (2018-04-11)

Allabolag. (2018) *UC allabolag*. Tillgänglig på internet: <https://www.allabolag.se/>
(2018-04-20)

Allt om Vetenskap. (2016). *Etanolförbränning - vilka blir restprodukterna vid förbränning av etanol?*. <http://www.alltomvetenskap.se/nyheter/etanolförbränning>
(2018-05-03)

Almgren, R., & Brorson, T. (2009). *ISO 14001 för små och medelstora företag*. Stockholm: SIS förlag AB.

Andersson, Molander. (1995). *Miljö och miljöproblem, definitioner och allmänna begrepp*.
<http://www.entek.chalmers.se/~anly/miljo/Miljsys3.pdf> (2018-04-11)

Andrews, A, Granath, B. (2012). FN-fakta - hållbar utveckling
<https://fn.se/wp-content/uploads/2016/08/Faktablad-2-12-Hållbar-utveckling.pdf>
(2018-04-12)

Bolling, A. (2010). Granskning: Miljölagarna missbrukas. Dagens Nyheter, 30 juni.

Conway, E. Energ Sustain Soc (2015). 5: 32. doi: <https://doi.org/10.1186/s13705-015-0060-x>

Delchet-Cochet, K. Vo, L. Akeb, H. (2015). From Compliance with environmental regulations to pursuit of environmental-based competitive advantages: Mediators of the relationship in a SME context. *The Journal of Applied Business Research*, vol. 31, nr 3, s. 987-1004.

Direktiv 2016:18
<https://docs.google.com/viewerng/viewer?url=http://www.sou.gov.se/wp-content/uploads/2016/11/genomforande-av-agenda-2030-for-hallbar-utveckling-dir.pdf&hl=en> (2018-04-11)

Energirådgivningen. (2017). *Belysning*. <https://energiradgivningen.se/smahus/belysning>
(2018-04-25)

Energimyndigheten. (2018). *Stöd för kartläggning i små och medelstora företag*.
<http://www.energimyndigheten.se/nrp/stod-for-energikartlaggning-i-sma-och-medelstora-foretag/> (2018-05-07)

Europeiska kommissionen. (2007). *EMAS easy för små och medelstora företag - på 10 dagar, med 10 personer, på 10 sidor i 30 steg*.

European Commission. (u.å). *SME-corner*.
http://ec.europa.eu/environment/emas/join_emas/what_if_i_am_an_sme_en.htm
(2018-05-02)

European Commission. (2015). *User guide to the SME definition*. Luxembourg: Publications Office of the European Union

Fossilfritt Sverige. (u.å). *Deklaration från aktörer*.
<http://fossilfritt-sverige.se/om-fossilfritt-sverige/deklaration-fran-aktorer/> (2018-04-10)

Fossilfritt Sverige. (u.å). *Om Fossilfritt Sverige*.
<http://fossilfritt-sverige.se/om-fossilfritt-sverige/> (2018-04-10)

Företagsdatabasen (2017) *SCB statistikdatabasen 2017*. Stockholm: Statistiska centralbyrån
Tillgänglig på Internet: <http://www.statistikdatabasen.scb.se/>

Globala målen. (u.å). *Om de globala målen*. <http://www.globalamalen.se> (2018-02-13)

Gröndal, F., & Svanström, M. (2010). *Hållbar utveckling - en introduktion för ingenjörer och andra problemlösare*. Stockholm: Liber AB.

Göteborg Stad. (u.å). *Vad är miljödiplomering?*
http://goteborg.se/wps/portal/start/foretag/hallbart-foretagande/miljodiplomering/vad-ar-miljodiplomering!/ut/p/z1/04_Sj9CPyKssy0xPLMnMz0vMAfljo8ziQw0NAi2cDB0NLCw9XQ08vSwTQ1DLI39fcz1wwkpiAJKG-AAjgb6BbmhigDyWpXA/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/
(2018-04-09)

Hassel, L. G., Larsson, L. O., Ljungdahl, F., & Tidström, G. (2008) *CSR-från risk till värde*. Studentlitteratur AB.

Hoogendoorn, B., Guerra, D., & van, d. Z. (2015). What drives environmental practices of SMEs? *Small Business Economics*, 44(4), s. 759-781. doi:<http://dx.doi.org/10.1007/s11187-014-9618-9>

International Organization for Standardization. (u.å). *ISO 14000 family - Environmental management*.<https://www.iso.org/iso-14001-environmental-management.html> (2018-04-09)

Jordbruksverket. (2018). *Kött och klimat*.

http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/miljoklimat/begransadklimatpaverkan/kottoch_klimat.4.32b12c7f12940112a7c800011009.html (2018-03-01)

Kachlami, H. Yazdanfar, D. (2015). Determinants of SME growth: The influence of financing pattern. An empirical study based on Swedish data. *Management Research Review*, vol. 39, nr 9, s. 966-9

Klimat 2030. (u.å). *Om klimat 2030*. <http://klimat2030.se/om-klimat-2030/> (2018-04-11)

Klimat 2030. (u.å). *Skriv på*. <http://klimat2030.se/skriv-pa/> (2018-04-11)

Klimat 2030. (u.å). *Undertecknare*. <http://klimat2030.se/undertecknare/#kommuner> (2018-04-11)

Laurijssen, J. Marsidi, M. Westenbroek, A. Worrell, E. Faaij, A. (2010). Paper and biomass for energy? - The impact of paper recycling on energy and CO2 emissions. *Resources, Conservation and Recycling*

Länsstyrelsen. (u.å). *Klimatklivet - lokala klimatinvesteringar*.

<http://www.lansstyrelsen.se/VastraGotaland/Sv/miljo-och-klimat/klimat-och-energi/Pages/stod-for-lokala-klimatinvesteringar.aspx> (2018-02-20)

Miljöbil. (2017). *Vad är en miljöbil?*

<https://www.miljofordon.se/bilar/vad-aer-miljoebil/> (2018-04-25)

Miljöbron. (u.å). *Om miljöbron, Verksamhetsidé*.

<http://vastragotaland.miljobron.se/om-miljobron/> (2018-04-10)

Miljöfordon. (2017). *Förnybara drivmedel*. <https://www.miljofordon.se/tanka/foerneybara-drivmedel/> (2018-04-24)

Miljömål.se. (2017). *Sveriges miljömål*. <https://www.miljomal.se/Miljomalen/> (2018-03-27)

Miljömärkning Sverige. (u.å). *Vanliga frågor om svanen*. <http://www.svanen.se/Om-oss/Fragor-och-svar/Svanen/> (2018-04-09)

Miljömärkning Sverige. (u.å). *Vilka krav ställer Svanen på pappret?*

<http://www.svanen.se/For-foretag/MSA-och-portaler/Tryckerier/FAQ/> (2018-04-27)

Nationalencyklopedin. (u.å). *Naturresurser*.

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/naturresurser> (2018-04-25)

Naturvårdsverket. (2017). *Energieffektivisering*.
<http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Energi/Energieffektivisering/> (2017-11-24)

Naturskyddsföreningen. (u.å). *Energifallet*.
<https://www.naturskyddsforeningen.se/skola/energifallet/faktablad-vaxthuseffekten>
(2018-04-25)

Naturvårdsverket. (2017). *Faktablad: Växthuseffekten*.
<https://www.naturskyddsforeningen.se/skola/energifallet/faktablad-vaxthuseffekten>
(2018-05-02)

Naturvårdsverket. (2017). *Fossila bränslen*.
<https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Energi/Fossila-branslen> (2018-04-24)

Naturvårdsverket. (2017). *Hållbar utveckling med miljöbalken*.
<https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Miljobedomningar/Hallbar-utveckling-i-miljobalken/>
(2018-03-17)

Naturvårdsverket. (2017). *Klimatpåverkande utsläpp-Västra Götalandsregionen*
<https://www.miljomal.se/Miljomalen/Alla-indikatorer/Indikatorsida/?iid=77&pl=2&t=Lan&l=14> (2018-04-11)

Naturvårdsverket. (2017). *Konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser, i Sverige och i andra länder*. <http://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaser-konsumtionsbaserade-utslapp-Sverige-och-andra-lander/> (2018-02-06)

Naturvårdsverket. (2017). *Miljö- och klimatarbete i näringslivet - en översikt med fokus på drivkrafter och klimat*. <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Sveriges-miljomal/Miljomalssystemet/Fordjupad-utvardering-2015/Fokusomrade-naringslivets-miljoarbete/> (2018-02-06)

Naturvårdsverket. (2017). *Om EMAS - ett ambitiös system för miljöledning*.
<https://www.naturvardsverket.se/emas> (2018-04-09)

Naturvårdsverket. (2018). *Parisavtalet*
<https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/EU-och-internationellt/Internationellt-miljoarbete/miljokonventioner/Klimatkonventionen/Parisavtalet/> (2018-04-11)

Naturvårdsverket. (2018). *Resultat för klimatlivet*. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Bidrag/Klimatlivet/Resultat-for-Klimatlivet/> (2018-05-07)

- Naturvårdsverket. (2017). *Sveriges Miljömål*.
<http://sverigesmiljomal.se/miljomalen/> (2018-04-11)
- Naturvårdsverket. (2018). *Så hanteras ansökan – Klimatklivet*.
<https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Bidrag/Klimatklivet/Sa-hanteras-ansokan---Klimatklivet/> (2018-05-14)
- Nord, A. (2011, 15 jan). Extremt klimat får katastrofala effekter. *SVT Nyheter*.
<https://www.svt.se/nyheter/vetenskap/extremt-klimat-far-katastrofala-effekter> (2018-05-11)
- Nordiska ministerrådet. (2012). *Svanen och EU Ecolabel - succéhistorier i nordiska småsambund*. Tema Nord: Köpenhamn
- North, P. (2015). The business of the Anthropocene? Substantivist and diverse economies perspectives on SME engagement in local low carbon transitions. *Progress in Human Geography*, Vol 40, Issue 4, s. 437 - 454. doi: <https://doi.org/10.1177/0309132515585049>
- Notisum. (2011). lag om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning
(<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19961414.HTM>) (2018-04-11)
- Pinget, A. Bocquet, R. Mothe, C. (2015). Barriers to environmental innovation in SMEs: empirical evidence from French firms. *M@n@gement*, vol. 18, nr 2, s. 132-155.
- Regeringskansliet. (u.å). om agenda2030 och de globala målen
<http://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/> (2018-04-11)
- Regeringskansliet. (2015). *Globala mål för hållbar utveckling*.
<http://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/globala-mal-for-hallbar-utveckling/> (2018-03-27)
- Rosengren, A. (2017, 1 Augusti). Ny studie visar: 5 procents sannolikhet att världen når 2-graders målet. *Aktuell hållbarhet*. <https://www.aktuellhallbarhet.se/ny-studier-visar-5-procents-sannolikhet-att-varlden-nar-2-gradersmalet/> (2018-05-06)
- Parry, S. Going green: the evolution of micro- business environmental practices. (2012). doi: <https://doi.org/10.1111/j.1467-8608.2011.01651.x>
- Regeringskansliet. (u.å). Parisavtalet. <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/parisavtalet/> (2018-02-05)
- SamCert AB. (2017). Miljöcertifiering - Miljödiplomering <https://www.samcert.se/iso-certifiering/miljodiplomering>
- Schultze, L. 2012. *Klimatanpassning i fysisk planering - vägledning från länsstyrelserna*. Länsstyrelserna

Scanlog. (u.å). *Biogas på indiska landsbygden*.
<http://www.scanlog.se/om-scanlog/miljo-och-kvalitet/biogas-pa-indiska-landsbygden/> (2018-04-25)

Scanlog. (u.å). *Så här fungerar vår klimatkompensation*.
<http://www.scanlog.se/om-scanlog/miljo-och-kvalitet/sa-har-fungerar-klimatkompensation/> (2018-04-25)

Scanlog. (u.å). *Trädplantering i Nicaragua*.
<http://www.scanlog.se/om-scanlog/miljo-och-kvalitet/tradplantering-i-nicaragua/> (2018-04-25)

Scanlog. (u.å). *Yaeda Valley REDD+*.
<http://www.scanlog.se/om-scanlog/miljo-och-kvalitet/yaeda-valley-redd/> (2018-04-25)

SMHI. (2017). *Vad är klimatanpassning?*.
<http://www.klimatanpassning.se/om-oss/vad-ar-klimatanpassning-1.7783> (2018-05-03)

Spence, L. J. (1999), Does size matter? The state of the art in small business ethics. *Business Ethics: A European Review*, 8: s. 163-174. doi:[10.1111/1467-8608.00144](https://doi.org/10.1111/1467-8608.00144)
Svenska Dagbladet. (2009). *Regnskog ren miljöinst*. <https://www.svd.se/regnskog-ren-miljovinst> (2018-04-27)

Svenskt Näringsliv. (u.å). *Smått om små företag*.
https://www.svensktnaringsliv.se/migration_catalog/Rapporter_och_opinionsmaterial/Rapporter/smatt-om-sma-foretag_529762.html/BINARY/Smått%20om%20små%20företag (2018-01-30).

Sveriges Riksdag. (2013). *Svensk författningssamling 1998:808 Miljöbalk (1998:808)*.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/miljobalk-1998808_sfs-1998-808 (2018-04-10)

Swedish Standard Institute. (u.å). *Detta är ISO 14001*.
<https://www.sis.se/iso14001/dettariso14001/> (2018-04-09)

Sörlin. (2009). *De värsta miljöhoten kartlagda*.
<https://www.kth.se/aktuellt/nyheter/de-nio-varsta-miljohoten-kartlagda-1.45371> (2018-04-10)

Tillväxtverket. (2018). *affärsutvecklingscheckar*
<https://tillvaxtverket.se/vara-tjanster/utlysningar/utlysningar/2018-02-20-checkar-for-international-isering.html> (2018-04-11)

UNFCCC. 2018. *What is the United Nations Framework Convention on Climate Change?*
<https://unfccc.int/process/the-convention/what-is-the-united-nations-framework-convention-on-climate-change> (2018-05-02)

United Nations. (2018). *Status of Treaties*
https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXVII-7-d&chapter=27&lang=en (2018-04-10)

Världsnaturfonden WWF. (2011). *Vad är biobränslen?*
<http://www.wwf.se/wwfs-arbete/skog/losningar/1200167-vad-ar-biobransle> (2018-04-25)

Världsnaturfonden WWF. (2017). *Vad är palmolja?*
<http://www.wwf.se/wwfs-arbete/ekologiska-fotavtryck/palmolja-soja-och-forandrade-marknader/1551360-palmolja> (2018-04-27)

Världsnaturfonden. (2018). *Vad händer med klimatet?*
<http://www.wwf.se/wwfs-arbete/klimat/vad-ar-klimatforandringarna/1124260-vad-ar-klimatforandringarna> (2018-04-12)

Västra Götalandsregionen, länsstyrelsen västra Götaland. (u.å). strategiska vägval
<http://www.fossiloberoendevg.se/strategiska-vagval/> (2018-04-11)

Västra Götalandsregionen. (u.å). *Digitalisering*. <http://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/naringsliv/foretagsfinansiering/digitalisering/> (2018-05-07)

Västra Götalandsregionen. (u.å). *Konsultcheck*. <http://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/naringsliv/foretagsfinansiering/konsultcheck/> (2018-05-07)

Västra Götalandsregionen. (2017). *Organisation och verksamhet*.
<http://www.vgregion.se/om-vgr/organisation-och-verksamhet/> (2018-04-11)

Västra Götalandsregionen. (2017). *Regionfullmäktige*.
<http://www.vgregion.se/politik/politisk-organisation/rf/> (2018-04-11)

Västra Götalandsregionen. (2018). Program för hållbar utveckling - Små medelstora företag
<http://www.vgregion.se/regional-utveckling/program/sma-och-medelstora-foretag/> (2018-04-12)

Västra Götalandsregionen. (2018). Västra Götaland ska vara fossiloberoende 2030
<http://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/miljo/aktuellt-miljo/vastra-gotaland-ska-vara-fossiloberoende-till-2030/> (2018-04-10)

Västra Götalandsregionen. (2018), Klimat 2030
<http://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/miljo/klimat/>
(2018-02-05)

Västra Götalandsregionen. (u.å). *EU-kortet*
<http://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/naringsliv/foretagsfinansiering/eu-kortet/> (2018-04-11)

Västra Götalandsregionen. (u.å). *Investeringsstöd*.
<http://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/naringsliv/foretagsfinansiering/investeringsstod/> (2018-04-11)

Williams, S. and Schaefer, A. (2013). Small and Medium- Sized Enterprises and Sustainability: Managers' Values and Engagement with Environmental and Climate Change Issues. *Bus. Strat. Env.*, 22: s. 173-186. doi:[10.1002/bse.1740](https://doi.org/10.1002/bse.1740)

BILAGA A

Intervjupersonen har en ledande roll på Klimat 2030.

Vad är klimat-2030?

Klimat 2030 är en kraftsamling som drivs av Västra Götalandsregionen tillsammans med Länsstyrelsen i Västra Götalands län men även i samverkan med andra aktörer. Vi arbetar med undertecknare där alla regionens bolag är tänkta att vara med. Från nationellt håll bestämdes det att varje region ska ta fram en klimat- och miljöhandlingsplan som är kopplad till regionens tillväxtstrategi. Klimat 2030 ligger under Västra Götalands regionens klimat- och miljöhandlingsplan.

Hur når ni ut med era mål och processen?

De som är engagerade i miljöfrågor söker själva upp processen, alla får vara med som undertecknare och det arbetas aktivt med att få med fler. Det är framförallt viktigt att bearbeta vad som anses vara viktiga aktörer, till exempel raffinaderierna. Det har tillsatts en samordnare för varje fokusområde, där de tror att varje samordnare har det som anses vara rätt nätverk för att kunna samla de aktörer som behövs inom just det fokusområdet.

För varje samordnare har vi en styrgrupp innehållande en från regional utveckling, en från länsstyrelsen och fyra stycken kommunalförbund. I varje styrgrupp kommer man fram till vilken fråga som är viktig och skapar sedan ett aktörsforum därefter. Utifrån de skjuter vi in vilka som är viktiga från oss (Västra Götalandsregionen), länsstyrelsen och kommunalförbunden och samordnare har sina kontakter som bildar en grupp som man arbetar med. Efter varje aktörsforum ser vi att vi får ett antal nya undertecknare.

Klimat 2030 finns också på facebook, twitter samt att vi är ute och pratar mycket. För att nå ut ytterligare finns också en hemsida och att det skickas ut nyhetsbrev och görs olika nyhetsaktiviteter.

År 2009 sattes två mål som de genom Klimat 2030 ska arbeta med att uppnå:

Minska utsläpp av växthusgaser med 80 % till 2030 från 1990-årsnivå

Utsläpp av växthusgaser från västsvenskars konsumtion ska minska med 30 % jämfört med år 2010.

Klimatrådet består av några speciellt utvalda aktörer är tänkta att agera som föregångare och genom detta kunna inspirera, sprida information och kunskap samt att sätta ljuset på frågan och ge den lite skjuts. Personer från bland annat Chalmers, Naturskyddsföreningen, Volvo, Preem, landshövdingen och västsvenska handelskammaren sitter i det här rådet. Tanken är då att de ska frånga sina respektive organisationer lite och driva klimatfrågan tillsammans.

Tror ni att ni kommer nå målen?

Det får vi hoppas.

Hur ser det ut nu om målet är att sänka med 80%?

Det ser ganska dålig ut, idag ligger Västra Götalandsregionen på en sänkning på cirka 15 % och nationellt har vi en sänkning på 21 %.

Är det ett genomförbart och rimligt mål?

Det är svårt att säga om målet kommer att uppnås, däremot så pratas det om en väldigt snabb förändring inom transportsektorn i och med nya drivmedel och vi får göra det vi kan för att lyckas. Klimat 2030 är Västra Götalandsregionens svar på hur vi ska lyckas.

Vad händer efter att ett företag/kommun har skrivit på 2030?

Företagen får en logga där det står "Vi är en del av Klimat 2030" som de kan använda sig av. Varje år bjuds de som har undertecknat in till en konferens och varje år ska det rapporteras tillbaka till politiken hur arbetet går. Det skickas ut en enkät till alla med frågor som:

Hur arbetar ni?

Vad har ni fokuserat på?

Hur har det gått?

Vilka är de viktigaste aktiviteterna?

Alla som undertecknar skall också formulera ett eget åtagande.

Finns det några styrmedel för att få med företagen på ett mer miljövänligt arbetssätt

Styra företag kan endast göras via offentlig upphandling. När det gäller till exempel tjänstefordon finns hårda krav vid upphandling av sådana. Sedan arbetar Västra Götalandsregionen själva med att ställa om sin egen region, då de har undertecknat Klimat 2030.

BILAGA B

Rent generellt är Person Y:s roll att vara samordnare för de företagsstöd som finns i VGR. Budget på 35 milj varje år som de kan använda till enskilda företag, dessa kan vara knutna till chalmers, konsultföretag eller företag som har en bra idé som de vill utveckla. De nystartade företagen ligger fokus till innovativa nystartade företag. Kapitalet är till SME-företag. Vissa EU-regler som de måste förhålla sig till, bland annat att de inte får ge pengar till företag som har fler än 250 anställda.

Rent generellt är Person Ys roll att vara samordnare för de företagsstöd som de har i VGR. Där har de en budget på 35 miljoner kr varje år. Denna budget kan användas till enskilda företag. Det kan vara företag som får konsultcheckar från regionen och det kan vara befintliga företag som har en god idé som man vill utveckla.

Är det framförallt nystartade SME-företag som ni fokuserar på?

Delvis är det de nystartade företagen, där ska de fokusera på innovativa nystartade företag med sollånen. Det kapital som VGR har är endast tillägnat åt SME-företag. Även fast pengarna är svenska så regleras de av vissa EU-regler, bland annat den regeln som gör att de inte får ge pengar till företag med mer än 250 anställda.

Hur många SME-företag finns i regionen?

Personen vet inte detta, det finns statistik. SEB har statistik, men Peron Y är inte säker på att de har samma definition som EU-har gällande vad som klassas som SME-företag.

Hur stor procentandel av VGR arbetare jobbar på SME-företag kontra stora företag?

Person Y menar att det finns statistik på detta. De olika regionerna/länen får pengar och denna procentandel bestämmer hur mycket pengar som regionen/länet får. Detta är dock inget som Peron Y kan ta fram på rak arm. Detta ska Peron Y ta fram information om hos dess statistikenhet. Frågan mailas till Person Y.

Hur prioriterade är SME-företagen (gällande budget och klimatarbete)?

I och med att Person Y:s verksamhet riktar sig helt och hållet till SME-företagen i de offentliga medlen innebär att allt arbete riktar sig till SME-företag. De stora företagen behöver inte dessa stöd på samma sätt som SME-företagen, de är mer självgående och klarar sig utan (EU:s grundinställning). Sen tycker Person Y att det är otroligt värdefullt att de stora företagen är med och deltar i exempelvis olika projekt som finansiärer eller coacher. Några direkta stöd och bidrag till de större företagen finns inte. Dock vill Person Y att de stora företagen deltar i form av olika slags samarbeten och projekt.

Vad gör ni för att nå ut till företag som idag inte har något uttalat klimatarbete?

En hel del är projekt som Klimatklivet och Klimat 2030 som länsstyrelsen och VGR driver ihop. Det har funnits ett seminarium tillsammans med länsstyrelsen den 19 januari där en stor

andel företag var närvarande. Person Y menar att hela "Klimat 2030" riktar sig till SME-företag, att det är en stor satsning för att nå dessa.

Hur upplever du kommunikationen mellan företagen och regionen?

Person Y menar att det är för tidigt att säga hur pass väl budskapet om hur Klimat 2030 och Klimatklivet har spritt sig till företagen.

Har ni något utskick till alla företagen?

Nej, inte direkt. Person Y menar att utskick lätt försvinner i flödet och inte uppmärksammas. VGR försöker få in detta arbete i samband med beprövningar av miljöverksamheter eller med tillståndsansökningar eller när Person Y träffar olika företag i samband med befintliga projekt eller vid sökningar av olika stöd.

Antal beviljade stöd 2017 gällande EU-kort, investeringsstöd, konsultcheck, affärsutvecklingscheckar (digitalisering). Har du möjligtvis siffror från 2012 samt även antal sökande? Kanske en god gissning om siffror ej finns

Alla är välkomna att söka och det är en rättighet att få sin ansökan prövad. Dock kan det vara så att det blir onödigt arbete om företag som omöjligt kan få stöd söker, om de är för lönsamma eller i fel bransch. Det går att ta fram statistik från 2012 hur många som sökt, men det tar tid. Alltså finns det statistik, men den är ganska svår att få fram.

Finns det någon uppföljning på hur stöden används efter de beviljats?

Person Y menar att uppföljningen är det enklaste i processen. Det är en "tvåstegsraket" att söka stöd. Först får företagen skicka in en ansökan om vad man tänker göra, vad för projekt som kräver stödet. Då vill Person Y ha en budget, en finansieringsplan och ibland en offert. Sedan så får företaget ett ja eller nej till stödet. Får företaget ett ja så börjar de genomföra projektet. Sedan ska fakturorna från projektet redovisas. Dessa fakturor blir ett kvitto på att företaget genomfört det projekt som de sökte stöd för. Risken för att företaget skulle göra något annat för pengarna är därför väldigt liten. Däremot är det svårt för VGR att se effekterna av projektet, om det leder till någon form av sysselsättning eller någon slags ny produkt. Förmodligen gynnar det dock företaget på något sätt. Person Y förklarar att VGR aldrig finansierar ett företags projekt till 100 %, företaget får alltid gå in med sina egna pengar också. Detta innebär att företagen oftast satsar på projekt som de själva kommer ha nytta för i framtiden. vanligtvis är det pengar, ibland kan företaget finansiera i tid eller liknande.

Vad är de för projekt som företagen söker stöd för?

VGR har ett antal styrkeområden där de vill prioritera näringslivet, det är branscher som ska utvecklas i näringslivet. När dessa branscher ska utvecklas menar Person Y att de vill att jämställdhet, integration och miljö vävs in. De företagsstöd som går till enskilda företag riktar in sig på att utveckla dessa branscher men att företagen ska ta med klimatarbetet i projekten. Det finns inga stöd som är öronmärkta just för klimat. Det är då de pengar som kommer från

Energimyndigheten eller pengar som går att söka i Klimatklivet som främst riktar in sig på klimatåtgärder, men också helst utveckla företaget. Om ett företag exempelvis ska göra en ny reningsanläggning som uppfyller mer krav än vad lagstiftningen säger, kan de få stöd från Klimatklivet om denna reningsanläggning är mer hållbar än vad lagstiftningen säger att den bör vara.

Konkurrens?

Person Y menar att i dagsläget ger det inte ett ökad lönsamhet att arbeta med klimat. Detta betyder att det krävs offentliga pengar för att få företagen att klimatanpassa sig. Enligt Person Y är det någon form utav lagstiftning, högre krav på utsläpp och subventioner som behöver krävas för att öka företagens vilja att arbeta mer med klimatanpassning. Personen menar att en draghjälp till detta är ifall det finns en chans att företagen kan tjäna pengar på arbetet mot klimatanpassning. Klimatarbetet kräver en form av uppoffring för företaget, det är även så att mycket i näringslivet är teknikberoende vilket innebär att det inte bara handlar om pengar.

BILAGA C

Har ni fått någon information angående klimatanpassning från VGR?

Nej, det finns inget konkret exempel som intervjupersonerna kan komma på.

Vet ni vad "Klimat 2030" är?

Nej, intervjupersonen blev heller inte påmind när innebörden av vad Klimat 2030 är förklarades. Det är något de aldrig hört talas om tidigare.

Har ni några krav från regionen att klimatanpassa er?

Nej, företaget har inte några krav från regionen gällande klimatanpassning.

Känner ni till några stöd som går att söka?

Nej, inte alls.

Övriga kommentarer:

Objekt A och B upplever att de är begränsade på grund av att de inte äger fastigheten själva och de kan alltså inte påverka hur exempelvis fastighetens värms upp (fjärrvärme) eller hur avfallshantering sköts.

Det finns ett övergripande miljötänk på företaget; i alla rum finns det snålspolande toaletter och duschar. Just nu håller alla glödlampor i fastighetens samtliga lokaler på att bytas ut till LED-lampor för att spara energi. Andelen förbrukningsvaror och engångsförpackningar försöker hållas i så låg mängd som möjligt. Frukostbuffén är problematisk eftersom att det är svårt att hålla nere matsvinnet. Företaget vill inte uppmana gästerna då de menar att det ingår i upplevelsen att kunna unna sig på frukosten, att komma iväg hemifrån och skämma bort sig själv. Då ska man inte som gäst få uppmaningar. Företaget har därför valt att se till att frukostbuffén anpassas efter antalet gäster, det är viktigt att dimensionera hur mycket buffén ska fyllas på så att så lite mat som möjligt slängs. Detta blir därför personalens ansvar. Företaget arbetar även med Karma, att privatpersoner kan köpa restprodukter (i detta fall främst bröd och croissanter) från frukosten billigt istället för att de slängs.

Intervjuperson B menar att på ett företag som detta blir en miljöanpassning även en stor kostnadsfråga. Icke-ekologiska tomater är mycket billigare att köpa in än ekologiska och eftersom det handlar om så stora mängder på ett företag upplever objekt B att det helt enkelt inte är ekonomiskt fördelaktigt att beställa ekologiska tomater. Dessutom går inte alla varor att köpa lokalt, i Sverige odlas inte basilika. "Det går inte att köpa svensk champagne" förklarar objekt B. Företaget försöker dock att hålla sig till ekologiskt vin och har endast lokala ölsorter.

Intervjupersonerna menar även att åtgärder för att miljöanpassa även kan slå tillbaka och ge motsatt effekt. Ett exempel är det linne som används på hotellrummen. Företaget äger själva

linnet som kommer från Frankrike. Detta hämtas upp och skickas till ett tvätteri där det tvättas och sedan levereras tillbaka till företaget. Plötsligt började det nytvättade linne som skickades tillbaka till företaget fortfarande vara smutsigt eller söndrigt. Det gjorde att det linnet fick skickas tillbaka ännu en gång eller att nytt linne behövde köpas in. Detta berodde helt enkelt på att tvätteriet hade börjat med ett miljöarbete och minskat mängden vatten i sina tvättar. Denna minskning av vattenmängd gjorde att linnet gick sönder eller inte blev tillräckligt rent. Tanken från tvätteriet var god men ledde istället till en sämre påverkan på miljön.

Företaget tar gärna emot mer råd och åtgärder på vad de kan göra för att bli mer miljöanpassade, trots att de inte strävar efter att bli certifierade vill de ändå arbeta med att vara miljövänliga.